

ZSIDÓ ÉLET

FELEKEZETI HETILAP

SZERKESZTETTE 1933—1937.

KECSKEMÉTI VILMOS

SZERKESZTŐSEG ÉS KIADÓHIVATAL
BUDAPEST, VIII. MÁTYÁS-TÉR 17. SZÁM
TELEFON: 1-363-61.ELŐFIZETÉSI ÁR
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ
FÉLÉVRE 10 PENGŐ

KECSKEMÉTI VILMOS

Irta: Dr. VÁZSONYI JÁNOS

A Józsefváros külső része nem gazdag emberek lakhelye, szemben a belső Józsefvárossal, ahol a mágnások palotái sorakoznak. Budapest cigánynegyede torkollik a Mátyás-térbe, melynek egyik házába húsvét hétfőjén gyász költözött. Itt lakott, itt élt, itt halt meg: *Kecskeméti Vilmos*.

A Mátyás-tér egyik, felvonó nélküli, öreg bérházának harmadik emeletén, szerény kispolgári lakásban székelt a „Zsidó Élet” szerkesztősége. *Zsidó Élet!* Ha az izgatás beszédeit halljuk, az úszítás cikkeit olvassuk, dőzsölés, úrhatnamság, pöffeszkedés, jólét, hatalom, vagyon azok a fogalmak, melyek eszünkbe kellene, hogy jussanak. S a valóság? Egyszerű kis lakás, öreg bútorok. S a szoba közepén fekete lepellet letakarva fekszik a Zsidó Élet megalapítója, főszerkesztője: *Kecskeméti Vilmos*.

Puritán ember volt, magyar újságíró, s e foglalkozásának megfelelően, a régi világból magával hozott elvhűséggel és hittel dolgozó és harcoló férfiú, ki foglalkozását hivatásnak tekintette. Valaha a béke Nagymagyarországnak idős szakában a függetlenségi és 48-as párt íródeákja, Eötvös Károly tanítványa, Irányi Dániel követője. Fanatikusa a jogegyenlőség elvének, s később ennek megfelelően az „Egyenlőség” szerkesztője. E minőségében vált bizalmasává, barátjává a pesti izraelita hitközség volt elnökének, néhai Léderer Sándornak. S a viszonyok változásával átsodródott

az országos politikának, a nemzeti közéletnek területéről lassanként, de végezetül teljesen, a hitfelekezeti közélet területére.

A nemzeti közéletben a jogegyenlőség eszményén kívül a *polgári jogrend szerelmese*. Polgár a szó nemes értelmében. Becsületes, szokimondó, öntudatos. Szemben áll a megalkuvással, az egyéni érdekkereséssel, s nem megy át a napos oldalra, ha ez elveinek feladását, testvéreinek elárulását jelentheti. Polgár, s így lesz munkatársa, s egy időben szerkesztője a „Polgár”-nak, Vázsonyi Vilmos lapjának, Hajdu Marcelnak, az ugyancsak ez évben elhunyt józsefvárosi polgárnak, demokrata harcoknak, oldalán. Együtt voltak a jóban, s együtt maradtak a rosszban, amint együtt vannak egy esztendőben való elmulásukkal a halálban, s barátaik kegyeletében is. *Kecskeméti Vilmos jó és hűséges barát volt.* Akit szívébe zárt, az ott örök lakhelyre lett. S ha a látszat az utóbbi időben mást is mutatott, nem volt ellensége senkinek sem.

Elvekért küzdött, s e harcában, óvhatatlanul is „személyekkel is szembe került. Nem értettünk mindenben egyet, de ez a barátságunkon nem változtatott, nem rontott. Miben volt igaza, miben nem, most ne kutassuk. Egy bizonyos: *jóhiszemű volt mindig és nem tudott gyűlölni.* S nem tudta megérteni soha azokat, akik nem tudtak, vagy nem akartak szeretni.

Élete utolsó szaka összefort

lapjával, egyéni alkotásával, a Zsidó Élettel. Ennek hasábjain csatázott és immár teljesen elvonulva a nemzeti közélet területéről *kizárólag a hitfelekezeti közületek ügyének élt.* Sok régi bajtársával került itt szembe, sokak ellenszenvével találkozott, kik azelőtt vele egy sorban állottak. *Meggyőződéséből nem volt hajlandó engedni, akkor sem, ha magára marad.* Csendesesen, halk hangon magyarázta állásfoglalását, ha baráti körben, békés beszélgetésre jött össze ismerőseivel, de szemében ott lobogott mindig az idealizmus fanatikussá hitének lángja. Ez éltette, ez hevítette, ez vitte előre, s ez vitte a halálba. Szívvel csinált mindent, nem színészkedett, átélte minden szavát, minden gondolatát, minden érzését. S a szíve ölte meg.

Halk hangú ember volt, nem kereste a feltűnést, nem szerette a megrendezett jelenetekkel való szereplést. Halkan, csöndben, pillanat alatt, váratlanul halt meg. Vágya a napfelkelte volt örökké, hajnalhasadása az emberiségnek, s hajnalban dobbant utolsó a szíve, ott a Mátyás-téri egyszerű polgári lakásban, mely egyben lapja szerkesztősége is volt, annak a jelenlétében, kit legjobban szeretett, felesége, nemrég még osztályostársa, ma kisirt szemű bánatos özvegye, s gyermekei oldalán.

A régi magyar újságíró gárda tisztalelkű bajvívója hullott ki a sorból. Valaki, aki még tudott lelkesedni. Valaki, aki az Egyetér-

tés napilap gárdájából való volt, a negyvennyolcas márciusi gondolatok fanatikusa, s aki az egyet értésért akarta szolgálni. Az Egyenlőség egykori szerkesztője, aki az emberi egyenlőség elvére esküdt fel. A Polgár néhai munkatársa, aki sohasem akart több lenni, csak polgár, de minden idegszálával óhajtott, hogy minden fia e hazának tényleg annak is érezhesse magát. A Zsidó Élet megalapítója, abban a korszakban amikor a zsidó élet tragikumot jelent.

A Zsidó Élet alapító szerkesz-

tője meghalt, de *alkotása, lapja tovább szolgálja az ő szellemét.* Kecskeméti Vilmos meghalt, de emléke tovább él lapjában, családjában, barátaiban. Szegényebbek lettünk azzal, hogy nincs többé, de gazdagabbak lettünk azzal, hogy volt. Mert a gadagság nemcsak anyagiakat jelent. A lélek gazdagsága hitet, meggyőződést, elvhűséget követel. Ez eszmények krónikása volt *Kecskeméti Vilmos* kiről könnyes szemmel emlékezem ma én is írásban, s gondolatban majd sokszor addig, amíg magam is az emlékezésé leszek.

Kecskeméti Vilmos koszorújára

Írta: Dr. FÁBIÁN BÉLA

*Kecskeméti Vilmos*sal akkor ismerkedtem meg, amikor a magyar liberalizmus ellen az első bombákat robbantották. Véres tusák lázas napjaiban nem tartozott azok közé, akik a paplant a fejükre húzták, hogy ne hallják a harci zajt.

Nehéz időkben —, melyek valljuk meg őszintén romantikusan könnyedek voltak a mai időkhöz viszonyítva, — mindig becsületesen kiállott az ügy mellé, melyhez oda kellett állnia.

Sírjára most koszorút akarok helyezni e pár sorral s azt szeretném írni, hogy nehéz időkben a harctéren elesetteknek legszebb

koszorúja a vitézi köntös, melyet ő is élete utolsó percéig viselt.

Ha itt a koporsója mellett megkérdezzük, *mit látunk a jövőben?*

Sötétséget, feketeséget.

Mi a zsidó magyarság sorsa, jövődjé?

Ha a védekezés ugyanazon az úton fog járni, mint eddig járt, ha a meg nem értés útjain tovább haladunk, ha nem lesz testvéri béke a zsidóság sorain belül, akkor sötétség, feketeség.

Nem tudok szebb emléksorokat írni *Kecskeméti Vilmos* barátom koszorúszalagjára, mint figyelemzétést hittestvéreinkhez:

Béke, szeretet, összetartás!

meinek büszkesége. Hogy irigyelhettek ezért a büszkeségéért olyan pályatársai, akik mások voltak, mint Ő, s hogy sajnálhatták mégis a szegénységéért.

Valamikor függetlenségpárti újságíró volt. Politikai napilapok munkatársa, olyan politikának táborosa, amely nem „úri huncutság”. A nép hajlandó a politikát ilyen huncutságnak tartani, ámde az a régi demokratikus politika, amelyet *Kecskeméti Vilmos* szegényen, de lelkesen, szerényen, de lelkiismeretesen szolgált, idegenkedett tőle, hogy a nép naivitásával, becsületességével, hiszékenységével visszaéljen. *Szolgált a és formálta, mint politikai újságíró a közvéleményt, de sohasem hamisította meg.*

Buda igazért is a kötelességtudása szólította harcra. Semmi más kötelességé, csak az erkölcsi kötelessége. Zsidó felekezeti újságot szerkesztett és úgy érezte, hogy *igazat kell adni benne azoknak, akikről azt tudja, hogy igazuk van s akiknek az igazat veszedelem fenyegeti.* Megmozdult régi függetlenségi és demokratikus harci kedve és megszólaltak benne ősi zsidó hagyományok, lelki parancsok, a szellemiség egyenrangúságának tudata és szólították küzdelemre, hogy álljon a megtámadottak mellé. És nem csábította a napos oldal. Nem kereste a kegyet. A régi harcok újságíróinak és a zsidó ideológiának idealizmusa hevítette. Mindakettő etikus idealizmus. Nem hasznosak az énnék, de szükségesek a közösségeknek, amelyeknek ideák és idealizmus az éltetőjük.

Kell, hogy a magyar zsidóság tisztelettel megbecsülje *Kecskeméti Vilmos* emlékét, amiért mint felekezeti újságíró idealista volt, amiért, mint újságíró zsidó nem a hatalmasok akaratát, hanem a jogot és igazságot szolgált, amiért volt bátorsága meggyőződést vallani és volt ereje kitartani meggyőződése mellett, meggyőzések ellen. Meggyőződést más ne formáljon és más ne változtathasson meg, csakis a megismerés. A nagyobb hasznosság pedig ne legyen megismerési tényező. *Kecskeméti Vilmos* meggyőzések nem voltak kaphatók, a változásai sem. Az értéküket nagy büszke önbecsüléssel becsülte meg. De megbecsültük mi is. És nagyra becsültük értük őt magát. És becsületben tartjuk az emlékét.

Kecskeméti Vilmos

Írta: GERŐ ÖDÖN

Kecskeméti Vilmos izig-vérig újságíró volt. Szolgált a és formálta a közvéleményt. Lelkiismeretesen és meggyőződéssel. Szószólója volt azzal a lelkiismeretességgel, amely helyesli a jót és helyteleníti a rosszat és irányította az igazságba vetett hittel. És mivel lelkiismeretes volt, a meggyőződése nem volt megvásárolható. Annak, amit igaznak vallott, nem tudta az ellenkezőjét hirdetni és kötelességének érezte, hogy *ne csak maga akarja a jót és igazat, de megismerésükre bírja a közvéleményt is.* Ez az igazi újságíró lelkiületi energiája. A publicistáé, aki a jelenségek

főlt áll, de hideg-meleg lázukat érzi, aki odaadja magát a közérdeknek, de nem adja el magát a magánérdeknek. Büszke öntudatos a maga énjének s a létért való küzdelemben sem aljasítja le ezt az ént vásári portékává.

Az igazi újságírónak ez a karaktere. Hajlamainak, veleszületettségeinek, megtanultságainak, minden adottságának összege. *Kecskeméti Vilmos* lelkiülete, jelme, ilyen somma volt. Egy élet leszűrődéseiből alakult s az élete belőlük szűrődött le. A szegénysége és a tántoríthatatlansága, a küszködése és a kísértéseken és megkerülgetésen aratott győzel-

Kecskeméti Vilmos temetése

Óriási tömeg, a főváros felekezeti, társadalmi, politikai és kulturális életének előkelőségei kísérték utolsó útjára

A „Zsidó Élet” olvasóközönsége a lap legutóbbi peszachi számával egy jókívánságot is kapott. Aki ezt a lapot alapította, élte, írta, ünnepeket kívánt a „Zsidó Élet” olvasóközönségének. És mikor a Peszach ünnep ránk köszöntött, az ünnep első chol-hamod napjának reggelén a „Zsidó Élet”-nek ez az alapítója, éltetője — nem élt többé. Hétfőn reggel meghalt *Kecskeméti Vilmos* s mi ma a peszachi számot közvetlen követőleg — a gyásztól mélységesen megtörve, a fájdalomtól porig sújtva s a Mindenható kifürkészhetetlen akaratában bánatosan megnyugodva — a gyászhiert közöljük a „Zsidó Élet” olvasóközönségével.

Hirtelen, váratlan jött a mérhetetlen csapás, előkészület nélkül ért és döbentett meg mindenkit, legrettenetesebben vérszerinti családját, de azt a másik nagy családot is, melynek *Kecskeméti Vilmos* hűséges támasza volt élete végéig, szíve utolsó dobbanásáig. S a „Zsidó Élet” szerkesztősége, *Kecskeméti Vilmos* ittmáradoztjai most azzal a kérelemmel fordulnak a „Zsidó Élet” olvasóközönségéhez, ehhez a másik családhoz, gyászoljuk együtt az elköltözöttet, s maradjunk tovább is együtt az ideáljainak törhetetlen szolgálatában, a zsidóság ügyében vívott és még vívandó küzdelmében.

Szerdán délben kísértük utolsó földi útjára. Megrendítő gyászki-séretet volt, ott volt rengeteg ember a társadalom minden rétegéből, hogy utolsó Istenhozzádót mondjon annak, akihez nem lesz több szava, hogy utolsó könnyet ejtsen annak ravatalánál, aki életében de sok könnyet szarított fel. Eljöttek a budapesti újságírórend tagjai nagy számmal, az újságíró szervezetek kiküldöttjei hivatalosan is s hozták a magyar újságírók legnagyobb érdemrendjét, a *Jókai-leplet*, a nagy magyar újságíró *Kecskeméti Vilmos* ravatalára. S eljöttek — megtörten, lesujtottan a budai, óbudai és környáyi zsidók, akik az ő függetlenségük harcosától akartak búcsúzni, s eljöttek a pesti zsidók

is, akik érezték, tudták, hogy *Kecskeméti Vilmos* az osztatlan egész magyar zsidóság küzdő bajnoka volt s most nagy halottja. S eljöttek barátai, ismerősei, hogy a részvét szavaival álljanak *Kecskeméti Vilmos* elárvult családjá mellé.

Dr. Scheiber Lajos beszéde

Máh jiszram loódom bechol ámolam sejáámaul táchasz hassomes. Mi haszna van az embernek a sok fáradozásból, amellyel küzd és szenved e földi téreken? Miért?

Gyászoló gyülekezet! Az ókor nagy filozófusának, Kohelethnek, töprengésére ennél a koporsónál, a *Kecskeméti Vilmos* koporsójánál találok meg a feleletet: „Az igaz, a derék, a becsületes ember élete beragyogja azokat a távoli mezőket, ahol azok élnek, akik szeretetből és idealizmusból feláldozzák életüket másokért: az édes anyák, a hű barátok, a jötevők, az irgalmasok, a szelídek, a megbocsajtók és a békességre igyekvők. Itt van az életnek a lelke és jóságának az élete. Ez az élet: rendeltetés és méltóság, előjog és kötelesség, feladat, de jutalom is egyben.” Ilyen volt *Kecskeméti Vilmos* élete is, amely ott formálódott abban a családi otthonban, amelyben született, élt és nevelődött. Édes anyja, aki 92 éves korában fejezte be áldásdús földi életét, akit Isten megajándékozott a Sárak, a Ráchelek, a Hannák és a Juditok diadémjének egy-egy ékességével, ő plántálta gyermekeibe a hitnek, a vallásosságnak és a jámborságnak lelket szépítő virágait. Atyja a kecskeméti orthodox hitközségnek és templomának alapítója, becsületes, önzetelen, jellemzilárd férfiú, a zsidó tudományok és a zsidó irodalom kedélyt ébresztő szeretetét oltotta e legfiatalabb fiába.

Ebben a szülői házban nevelkedett *Kecskeméti Vilmos*, ahol szent volt az ősi hit minden tradicionális szokása; szent a zsidó nép mártíros szenvedéseinek története; szent volt hagyományainak

A gyászszertartás egyházi részét *Abrahámsohn Manó* főkéntor szívembemarkoló, mélységes megindultságtól elhalkuló hangon látta el. Ezután *dr. Scheiber Lajos*, a józsefvárosi körzet egyházi feje mondotta el könnybe csukló hangon megható beszédét.

örizete és százszor szent az átöröklött vallás ápolása és gyakorlása. Ennek a vallásnak szent tüze gyapant belé a szívébe és a lelkebe; és ezt a tüzet nem tudta elhamvasztani az a sok rejtett fájdalom, ami emésztette; — és nem tudta kiegészíteni belőle semmi sem, az ő ragyogó idealizmusát és az ő puritán becsületességét. *Kecskeméti Vilmost* rabbinak szánta az atyja és jesivába küldte; de őt már ifjúkorában az írás művészetének szeretetén vonzotta és serkentette: író lett, majd később hírlapíró és szerkesztő.

Nevét: az újságíró minden rátermettsége, ármányt nem ismerő becsületessége, sokoldalú tudása, nagy műveltsége és szerkesztői ügyes felkészültsége tették ismertté és elismertté. *Tollát nem használta fegyvernek, hanem tolmácsnak: a meggyőződés hevéből átlekiült lelke tolmácsának.* A gondolatok mélysége, a stílus szépsége és világossága, ötletesség, szellemesség és néha satirikus ironia, — jellemzik írásait. Ezekbe öntötte egész lelkét, minden érzését, fantáziáját és ezekre bízta egész életét és sorsát.

Búcsúzzunk hát!

Búcsúzom Tőled, jó Kecskeméti Vilmosunk! annak a *mi kis körzeti templomunknak a nevében*, amelybe oly szívesen jártál, ahol szerényen, meghúzódva egy padnak a sarkában imádkoztál, esőn-desen, belemerülve édesanyád könnyillatos imádságos könyvébe, imádkoztál azokért, akiket úgy szerettél és akiket a szíveden hordoztál: a te családotért, a teidért. Te nem búcsúzhattál el tőlünk, mert hirtelen zárta le ajkai-

dat az a könyörtelen halál; koporsódból hangzik ki most búcsúzó a te hitvesedhez: Zochárti loch Chesed neurájich, áhávász kelulauszájich, lechtech áháráj bámmidbor, beerecz lau zeruoh, köszönöm tenéked ifjúságod kegyét, mátkaságod szeretetét, hogy jártál utánam a pusztaban, ahol nem termett bőség; köszönöm néked házasságunk 32 boldogító esztendőjét; és köszönöm hűségedet, segítségedet és azt a te végtelen jószágodat. És búcsúszavad száll a te két fiadhoz, akiket te olyan kibeszélhetetlen nagyon szerettél, akikért oly sokat dolgoztál és akiknek te egy tiszta, egy ra-

gyógó nevet hagytál örökségül, büszkeségül.

És most az én könyörgésem száll föl Tehozzád, irgalmas Istenem! hullass gyógyító balzsamot a gyászolók sajtó sebjeire, hiszen: Ki hu jáchiv, vejchbos, jimchász, vejodov tirpenoh; Te fájdítsz, de be is kötözöl, sebet ütész, de kezeid be is gyógyítanak. és megnyomják a szív. Én pedig imádkozom! imádkozom, te jó Keeskeméti Vilmos! a te korán elhunyt fáradt testednek zavar-talan síri nyugalmáért és a te Istenhez szárnyalt tiszta, nemes és jámbor lelkednek örök üdvösségéért. — Ámen.

Buda búcsúja

Ezután sorba következtek a gyászbeszéddek.

Elsőnek dr. *Csobádi Samu*, a budai hitközség alelnöke a hitközség nevében mondotta el a következőket:

A budai hitközség elöljáróságának fájdalmas érzését óhajtom kifejezésre juttatni, amely eltölt minket ebben a szomorú órában, amidőn fáradalmas földi vándorlásának utolsó útját teszi meg Keeskeméti Vilmos. — hogy leszálljon a sír mélyére s ott találja meg azt, amit megtagadott tőle a rideg sors: a nyugalmat, a zavar-talan pihenést.

Eljöttünk mi budaiak, hogy koporsójára elhelyezzük kegyeletünk ciprus ágát, amely a szeretet és tisztelet törzséből hajtott ki.

Szerettük, mert együtt érzett velünk, testvér gyanánt vett részt bajainkban és örömeinkben. Tiszteltük benne a tiszta lelkű újságírót és megbecsültük, mert *önzetlen bátor harcosa volt az igazságnak*. Mint publicista át volt hatva azon meggyőződéstől, hogy aki közügyekkel foglalkozik, annak mindig a közérdeket kell szem előtt tartania. *Mint magyar újságíró nem feledkezett meg arról, hogy mivel tartozik felekezetének, s mint felekezeti publicista, tudta, hogy mivel tartozik a magyar újságírásnak*. A nagy magyar alföld szülötte volt, onnan hozta magával nemes felfogását.

Porból lettünk, porrá leszünk” így hangzik az emberi mulandóságról szóló törvény, ezt alkalmazva, megállapíthatjuk, hogy Keeskeméti Vilmos nemes porból lett, s ilyené fog válni. Teste

sírba száll, oda — mint előbb halottuk — senkisé megával semmit, — a földi diességéből nem követi a halandót semmi a hant alá. Hiszen mi az ember? Reggel rügyet hajt, virágzik, estére elhervad. De a lelke minden földi saktól megtisztulva, már repül a csillagok birodalmában. Mi itt mindnyájan tanuságot teszünk arról, hogy elhalt testvérünk lelke mindig tiszta volt, megérdemli, hogy az Ur közelében nyerjen helyet.

Emléke fenn fog maradni, mint ideálja a tiszta lelkű újságírónak és a felekezeti élet becsületes harcosának. Emlékét kegyelettel fogjuk megőrizni! Búcsút veszünk Tőled, Keeskeméti Vilmos! Isten veled! Nyugodj békében!

Az újságírók méltatása

Most *Peterdi Andor*, az újságíró testületek hivatalos szónoka következett:

A Magyar Újságírók Egyesülete s az Otthon Írók és Hírlapírók Köre nevében veszek búcsút nemes kartársunktól: *Keeskeméti Vilmostól*. Fájdalmas tisztesség számomra, hogy nekem kell meghirdetnem: milyen érdemes és értékes tagja volt ő a magyar újságírói karnak, egész pályafutása során. Mondom: fájdalmas tisztesség, hogy én búcsúztatom őt, földi léte utolsó állomásán, mert nemes csak kartársa, de barátja is mondja teteme felett az utolsó Istenhozzádot.

Ezért is méltán mondhatom, hogy ismertem őt, gyöngéd és halk volt az egyénisége, mikor

nem volt kezében a toll, de kemény és hajlíthatatlan férfiú a szerkesztőségi asztal mellett. Ő ritkán lehetett csöndes, magánember, mert vérbeli újságíró volt, aki szüntelenül dolgozik és figyeli a társadalom szervezetét, nines-e benne valami hiba, nem hallani-e mellézkörejeiket a szívében, vagy tüdejében. Igen, mert *a jó újságíró igazi orvostudora a nemzet társadalmi életének* s bizony ennek is lehetnek olyan betegségei, amiket gyógyítani muszáj, Néha: diétával, de gyakran erőlyesen: késsel.

És *Keeskeméti Vilmos* ilyen újságíró volt. *A közügyek szolgálatában bátor és meg nem alkuvó, a magánéletben majdnem leányos lelkületű*. Volt hite és voltak eszményei s ezekért tudott harcolni és szenvedni, úgy mint talán csak kevesen közülünk. *Sok ellenfele lehetett ez életben, de nem hiszem, hogy ellenségei lettek volna*. Tisztes harcái során is becsületet szerzett annak a karnak, amelyhez tartozott.

A szegény újságíró legékeőbb trofeái ragyognak ravatala körül: mindannyiunk tisztelete és fájdalma, koporsója felett pedig a magyar újságíró-társadalom egyetlen becsületrendje: a Jókai lepel. És mondhatunk-e szebbet, megrázóbbat e jeles férfiú teteme felett, minthogy egész életén át szolgálta elhivatással, szívvel, lélekkel a népe közügyeit és hazáját, míg csak a toll ki nem hullott a kezéből...

Kiváló kartársunk, derék Keeskeméti Vilmos, a Te emléked nem mosódik el az idők viharáiban, mert nemes munka és feláldozás volt köztünk az életed. Isten veled!...

Az utolsó út

A koporsót levették a ravatalról s a megrendült gyászolók, a lesújtott barátok úgy vitték a *Chevra Kadisa által adományozott díszsírhelyre*, a fáradhatatlan harcos *Keeskeméti Vilmost* pihenőhelyére.

Akik pedig nem jöhettek el a végtisztességre, tömegesen keresték és keresik fel a gyászbaborult családot a részvét igaz szavaival. Levelek, táviratok, megemlékezések özönével érkeznek s jelzik a nagy gyászt, melyet *Keeskeméti Vilmos* halála mindenfelé keltett.

Írói felelősségérzés

Rabbi Méir, a Misna egyik megindítója, eredetileg tóramásoló, az akkor már nagy hírű iskolavezetőnek, R. Ismaelnek, a későbbi vértanúnak, evvel a két szóval mutatkozott be: „lavlor ani”, librarius vagyok, író ember. Erre R. Ismael atyailag inti: „Fiam, légy gondos a munkádban, mert munkád istenes munka; ha kelleténél kevesebbet, ha kelleténél többet írsz, világokat pusztítsz. (Szota 20a).

R. Ismaelnek ez az intelme, nemcsak a tóráíró librariusnak szól. Szól az mindenkinek, aki a nyilvánosságnak szánja írását. *Kétszeresen szól azoknak, akik a közösségnek szolgálatára vállolnak hivatalba; sokszorosan azoknak, kik azt vállalják, hogy válásközösségnek gondolkodását irányítsák.*

Itt a után elérkeztünk elszomorító magyar zsidó közéletünknek egyik kényes pontjához: a felekezeti sajtóhoz. Magyar zsidóságunk legnagyobbjai, egy Goldzierer professor, egy Baracs Károly, egy Mezei Ferenc szomorúan fordultak el a felekezeti sajtótól. Pedig rémnyivel magasabban állott az akkor, mint ma! A felekezeti sajtónak az volna a hivatása, hogy a vezetés visszasságait ellenőrizze, bírálja, helyreigazítsa, jóvátétesse. Nekünk, mint magyaroknak, mint zsidóknak szabad sajtó kell. Sajtó, melyet nem zsarnokság kénye-kedve irányít, hanem zsidó vallásosság, emberi lelkiismeret.

Zsidó vallásosság, emberies lélek indította és irányította a mi Kecskeméti Vilmosunkat. Magyar-nak is, zsidónak is, embernek is lelkiismeretes volt. Megdicsőült Kecskeméti Lipótunknak nem csupán vér szerint volt rokona.

Peszach előző március 26-án ünnepköszöntő meleg levelet intézett hozzám. Most úgy őrzőm, mint az idejének előtte elköltözöttnek hatyúénekét. Idézem belőle, amit önmaga jellemzésére mond: „Félrevonuló természet, halkszavú ember vagyok, de az érzéseim annál beszédesebbek. Ha nem is ijeszték rá köszöntéseim-

Írta: HELLER BERNÁT

mel reggel, délben, este, azokra, akiket szeretek és nagyrabecsülök, annál keményebben tartok ki mellettük. Hogy egyszer én is szerénytelen legyek: kívánom, hogy sokan legyünk *ilyenek*”.

Ilyen volt *Kecskeméti Vilmos*. Vajha becsületes vállalkozása becsületes, sikeres, áldásos folytatásra találja. „Gaudér procausz bejiszróél, hu jigdaur esz happirco hazausz bejiszróél”. Aki Izrael hástyájának réseit betömi, a Mindenható töltse be ezt a hézagot is Izrael javára.

Kecskeméti Vilmos és a Palesztina-munka

Írta: Dr. PATAI JÓZSEF

*Akik ott álltak Kecskeméti Vilmos koporsója mellett, megilletődve hallották a gyászbeszédék sirató strófáiból szinte refrénként felhangzó szavakat az elhunyt **harcos becsületességéről, becsületes lelkéről, becsületes meggyőződéséről és becsületes helytállásáról mindazért, amiben becsületes szívvel hitt.***

Én is *Kecskeméti Vilmos* becsületességének egy strófáját akarom zengeni: hogyan járt el a Palesztina munkával kapcsolatban, holott nem volt cionista és nem kötelezte őt semmiféle pártfegyelem. Csak egyszerűen úgy érezte, hogy a Palesztina-építésbe való bekapcsolódása a magyar zsidóságnak becsületbeli ügye és az abból való kimaradása a magyar zsidóság presztizsének csökkentését jelenti.

Mikor még csak a *Zsidó Évkönyvet* szerkesztette önállóan, igyekezett abban méltó helyet adni a Palesztina-építő munkának s különös lelkesedéssel töltötte el a jeruzsálemi Héber Egyetem fejlődése, amelyet annyi szeretettel ismertetett. Szentföldi utamról hazatérve itt találtam meleg felhívását, írjam meg részletesen, miről tartottam előadást a jeruzsálemi egyetemen. Bőséges kivonatot kért, „Hogy az olvasó megismerjen valamit a zsidóság legfelsőbb tudományos intézetének szelleméből.” Amikor pedig a „*Zsidó Életet*” megindította, szinte hétről hétre beszámolt a palesztinai

eseményekről, távol minden propagandisztikus szándéktól, egyszerűen becsületességéből, mert a palesztinai fejlődést minden zsidónak ismernie kell. Erec Jisrael ujjászületését örömmel kell kísérni mindenkinek, aki Izrael közösségéhez tartozónak vallja magát.

Mikor tavaly az arab lázadás megkísérelte az új Palesztina alapjainak megingatását, érezni lehetett, milyen féltőn együtt lüktet a „*Zsidó Élet*” szerkesztőjének szíve a Szentföld zsidóságának sorsával. Az első események után vezércikket írat a kitünő *Kecskeméti György* doktorral, aki a palesztinai fejleményeket beállította a világpolitika nagy perspektívájába és arra a konkluzióra jutott, hogy csak muló epizódról lehet szó. Anglia érdeke együtt jár Palesztinával, a zsidóság érdekével és ez biztosítja mindenek ellenére a fejlődés folytonosságát.

És milyen becsületességgel, publicistai lelkiismeretességgel adta le a híreket, melyekkel annyi más lap válogatás és lelkifurdalás nélkül csak a „szenzáció” sikerét kereste.

Kecskeméti Vilmos becsületes komolysággal tárgyalta mindenkor a Szentföld nagy problémáit. Kívánom, hogy fia, György, aki az apa kezéből kiesett tollat felveszi, hogy folytassa annak munkáját, hűséggel kövesse mesterét ezen az úton és „megáldja őt az Ur Cionból”.

A házitanító

Mindkét fiának tanára voltam a középiskolában. Akkoriban még „rangfokozat” volt a középiskola a diáknak, s főleg az volt a zsidó diáknak: *felvételi vizsgák voltak* s ma már semmi ok tagadni, hogy a felvételi a zsidók „beözönlését” akarta legalább is enyhíteni. Kecskeméti nem féltette a fiát a felvételtől, de azért örült, hogy a gyerek túlesett rajta. Egy másik zsidó újságíró fia is akkor jelentkezett az első osztályba s bizony annál nem ment oly símán a dolg.

És jöttek a diákesztendők. Az ország életében igen-igen mozgalmas évek voltak azok s különösen mozgalmasak voltak a magyar zsidóság életében, tehát sokszorosan a magyar zsidó újságíró életében. És Kecskeméti Vilmost ezekben az esztendőkből hihetetlen mód lekötötte az ő szerkesztői tevékenysége és nem hagyott neki időt semmire — csak a diák-fiaira. Mindenükre figyelt, mindenükre volt gondja. Nem azt akarta, hogy a fiú — akár egyik akár a másik — valamelyik tantárgyból jelest kapjon — jónál rosszabbat, úgy sem igen kapott — hanem, hogy tudjon. S egyik-másik tanár esetleges rosszaló megjegyzésétől csak azért fázott, mert hátha a fiúnak ez kedvét szegné. S ezért félt egy esetleg meg nem érdemelt intelemtől is. Ha akadt ilyen — mert hát nyolc esztendő alatt hogyne akadt volna — ő sietett előbb a gyerek megzavart lelki egyensúlyát helyrebillenteni, azután tett róla, hogy a tanár a kellő megvilágításban lássa a fiát. Így egészítette ki az iskolai nevelést igazán ideális módon, így volt ő nagyszerű „házi nevelője” a két fiának. S a fiúk tudtak is, aminek Kecskeméti Vilmos nagyon örült, de szikla-

erősen becsületesek lettek, amire az apa végtelenül büszke volt. Amaz talán holt kincs maradt bennük, ez az életben az egyetlen komoly nagy érték s ez édesapjuk öröksége. *Sóky*

Levél a tulvilágra

Kedves barátom, *Kecskeméti Vilmos!* Mindég a gyors és váratlan elhatározások és cselekvések férfiak voltak. Az volt az elved, hogy az embereket befejezett tények elé kell állítani. Mindig bámultunk ezért és csodáltunk, mert ebben az eljárásodban gyökereztek sibereid. De kedves barátom, sem én, sem velem együtt azok, akik Téged szerettek, nem helyeslik és nem helyeselhetik azt a legutolsó elhatározásodat és váratlan cselekedeted, hogy hirtelen, minden előzetes bejelentés nélkül hagyta itt az élő világot. Még megmondtad, hogy félhat óra van és következő mozdulatod már az a lépés volt, amellyel az öröklét küszöbén keresztül átléptél a Halál Birodalmába. Ezzel a lépésséddel nem értünk egyet és azért sohasem fogjuk elfelejteni azt a reggel félhatot, amikor befejezett tény elé állítottad családodat, hivatásbeli kartársaidat és barátaid nagy seregét.

Haláloed híre a levegő szárnyán elérkezett hozzánk is, utódállambeli újságírókhoz. Nagy sebet ütött ez a hír rajtunk. *Mert bár a sors úgy akarta, hogy új országhatárokat vonjanak közénk, azért mi, akik magyar nyelven írunk újságot, mégis egyek maradtunk a barátságban, a népünk iránti szeretetben és a boldogulás, a fejlődés, a gyarapodás és a kultúra kivirágzása felé való törekvéseinkben.* A régi országtérképet a diplomácia ollójával szétvághatták ugyan, de a magyarság nyelvi és értelmi közösségét semmi

hatalom nem képes darabokra vadogni. *A magyarságnak ezt a nyelvi, kulturális és értelmi közösségét szolgálják a magyar újságírók akár a kicsinyre zsugorodott anyaországban, akár az utódállamokban szántanak tollukkal a fehér papír mezejére fekete betű barázdákat.*

Temetéseden ott voltunk mindnyájan, akik új országhatárok korlátai mögött élünk, — de csak lélekben voltunk ott, lélekben körülállottuk koporsódat. Együtt sírtunk a sírókkal. És együtt búcsúztunk, Téled gyászbeszédet tartó kartársal.

Kecskeméti Vilmos, kiejtett toldad nem marad gazdátlan. Munkádat folytatni fogják. Ezzel a tudattal álmodd örök álmodat.

Kubán Endre

a temesvári Déli Hírlap szerk.

Kecskeméti és a fiatalok

Külföldön váratlanul ért a hír, hogy *Kecskeméti Vilmos* meghalt.

Egy negyedszázaddal ez előtt ismertem meg benne az *igazi újságírót, a lelkes szerkesztőt és a melegszívű embert.* Most is előttem van az a fiatal *Kecskeméti Vilmos.* Ott ült a szerkesztőségi asztal mellett, figyelme kiterjedt mindenre, illetve *csak a szépet, nemeset és az igazi emberi értékeket vette észre.* Száján sohasem csúszott ki egy cinikus szó, az akkori, talán egy kicsit szabad világban a *nemes értelem-ben vett erkölcsös ember volt.* Hagyományokat épelt a lelkében, de ez csak arra ösztökölte, hogy a *jóságod, becsületességet és a lelkiismeretességet terjessze.* Igazán az Isten élt a lelkében. Ez vitte el a napi zsurnalisztika esaknem sívár területéről, a vallásos irodalom birodalmába. De hiába élt a hagyományában, *kevesen szerették annyira a fiatalságot, mint éppen ő.* Erről mi tanuskodhatunk az akkori kezdők, akiknek szeretettel fogta meg a kezét és vitt előre bennünket a pályánkon. Az élet elszakított bennünket, mindnyájan más és más irányban harcolunk ugyanazon szép ideálokért. Az élet kegyetlensége az, hogy *eltávozik közülünk egy olyan ember, amilyennek soknak kellene lennie, hogy boldogság legyen ezen a sárteken.*

Paizs Ödön

A sírok ápolása

úgy a régi kerepesi-úti, mint az új központi izr. temetőben **április hó közepén** veszi kezdetét. Befizetések a **Pesti Chevra Kadisa** székházában, VII., Erzsébet körút 26. szám alatt **már most** eszközölhetők, esetleg ugyanoda postán is beküldhetők.

ZSIDÓ FEJEK:

KECSKEMÉTI VILMOS

Már mikor a „Zsidó Fejek” gyűjtő-című portrészorozatomat befejeztem, az volt az érzésem, hogy a sorozat hiányos. Hiányzik egy fej, melynél megörökítésre-méltóbbat keveset illeszthettem a galériába: Kecskeméti Vilmos feje. De arra, hogy a „Zsidó Élet” hasábjain a főszerkesztőről bármilyen személyi vonatkozású írás megjelenhessen, gondolni sem lehetett. Kecskeméti Vilmos a régi szerkesztőknek klasszikus iskolájához tartozott, melynek követői azt az elvet vallották és tartották be százszázalékig, hogy szerkesztő ne beszéljen és ne beszéltesen magáról, maradjon meg az ólombetű és kékezeruza inkognitója mögött és még a reprezentatív személyi érintkezést a külvilággal is szorítsa a legminimálisabbra. Ezért nem látták őt soha semmiféle, még a felekezeti jellegű összefüvetelen sem megjelenni, hanem mindig csak munkatársait, akik így képviselték a láthatatlan szerkesztőt.

Most teljedésbe megy a vágyam: írhatok Róla. Sajnos, nem úgy, nem olyan alkalomból, nem olyan formában, mint szerettem volna. Le kellett tennem a toll-csemetét, melyre lelki portréját megrögzítettem volna, hogy toll-vésőt és toll-kalapácsot véve kezembe, síremlékét mintázzam meg.

Embert legjobban cselekedetei jellemeznek. Én tehát azokat a vonásait lelki arcának, melyeket a mostani lap hasábjain annyian vetnek papirosra rajtam kívül, el is mellőzöm, hogy egy történetnek elmondásával adozzam emlékének. Egy történettel, melynek én vagyok a szereplője és amely él bennem, amióta megtörtént és csak velem együtt fog meghalni.

Egy lapnak munkatársai voltunk. Ő a szerkesztő, nagymultú, országosan ismert nevű újságíró, én a fiatal kezdő, aki rajongó szeretettel néztem fel rá, tanítómesteremre. Éjjeli inspekiós voltam. Röviddel lapzárta előtt megjelent a szerkesztőségben a lap egyik főmunkatársa, régi, rutinos, befolyásos újságíró és közölte velem, hogy egy parlamentári hírt adott le a nyomdában. A parlamentári rovatot én vezettem, az inspekiós éjjeli szerkesztő is én voltam és így egyrészt jogosan, másrészt fiatalos felhevülésben tiltá-

kotam az ellen, hogy bárki, őt is beleértve, a rovat részére anyagot adjon le az én megkerüléssel. Szó-szót követett, nagy összeveszés lett a dologból, melynek folyamán aként telefonáltam a nyomdába és megtiltottam a hír közlését. Nema is jelent meg, miután a nyomda respektálta intézkedési jogomat.

Másnap délután, a szerkesztőségi munka kezdetekor lehvatták a mindenható laptulajdonoshoz Kecskeméti Vilmost, a szerkesztőt. Félóráiig tartózkodott a „gazdánál”, akitől rettentően felizgalva, vérvörösrre gyúlt arccal érkezett fel. Nem szóit egy szót sem; leült a helyére, dolgozott tovább. A főmunkatárs viszont, akivel az incidensen volt, másnap nem jött be a szerkesztőségbe és néhány nap múlva ismeretessé vált, hogy kilépett a lap kötelékéből. Csak hónapok múlva tudtuk meg, hogy az esti összeveszés hatása alatt bement a tulajdonoshoz, akivel közölte az ultimátumot: vagy én távozem, vagy ő. Nem hajlandó velem egy fedél alatt dolgozni. Erre az ultimátumra nem is várhatott mást, mint az én eltávolításomat.

Nem így történt. Kecskeméti Vilmos a tulajdonos előtt mindenben nekem adott igazat. A legvégsőbb konzekvenciáig ment el álláspontjának érvényesítése érdekében: kijelentette, hogy olyan igazságtalanságot, mint az én elbojasztásom, nem tűr meg és ha nekem tényleg felmondanak, velem együtt távozik. Ez eldöntötte a kérdést: őt, a lap oszlopát nem nélkülözhettek és nem is akarták nélkülözni.

Ezt tette értem csaknem 20 évvel ezelőtt Kecskeméti Vilmos. Oda dobta volna állását, kenyerét, jövő-

jét valakiért, akihez őt semmi a kollegiális viszonyon kívül nem fűzte, mert úgy érezte, hogy annak a valakinek *igaza van*. És ez ime: Kecskeméti Vilmos lelki portréja. Mindig, mindent odaadni, feláldozni az igazságért és a becsületért.

Még talán beszélhetnénk arról a mély és gyengéd szeretetről, mely átízott a szavain, ha feleségéről harcos élete bátor kísérőjéről, Geróffy Ilonáról a kiváló és tündérszép drámai hősnőről beszélt, aki a színpadot cserélte fel a feleség és anya nemes szerepével. Vagy két fiáról, Gyuriról és Bandiról, akikben élete minden reménye, várákozása összpontosult. Sok mindenről beszélhetnék még, amiről kellene is beszélni, de még nem szabad. Sok mindenről, ami magyarázata a ragyogó jellemű melegszívű ember hirtelen távozásának. Nem tehetem, nem teszem, a koporsó előtt hallgasson el minden más keserűség szava, mint az elvesztése felett érzetté.

Igy befejezem a portrét és véglegesen a sorozatot.

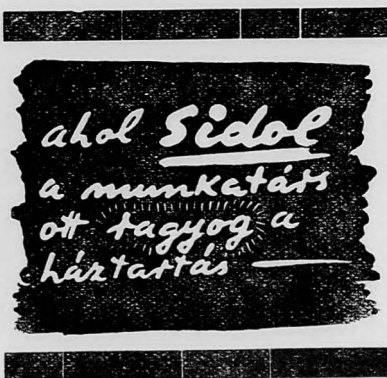
Halász Sándor

Buda nevében

Kecskeméti Vilmos főszerkesztőnk elhunya alkalmából az elhunyt családjához, illetve szerkesztőségünkhöz a következő részvételeveleket intézték:

A jó Isten rendelkezései kiszámíthatatlanok és ezért nem tudunk perbeszálalni az olyan fájdalmas tünetekkel, mint amilyeneknek részeseivé tett mindnyájunkat az Önt és k. Családját ért legfájdalmasabb megpróbáltatásban, hogy nemes gondolkodású, mindig csak ideális érzésktől áthatott kedves férjét, Kecskeméti Vilmos urat elszólította. Tudjuk, hogy milyen nagy csapás ez Nagyságodra és k. Családjára s mi teljes szívvel osztozunk fájdalomában, mert hiszen nekünk is pótolhatatlan barátunk volt, akit teljes szívből gyászolunk. Ezért engedje meg, hogy lesújtó fájdalmában igaz testvérként álljunk Nagyságod mellé és részt kérjünk gyászából. Arra kérjük a jó Istent, hogy e keserű megpróbáltatáson könnyítsen és minél előbb enyhét adó vigaszt és megnyugvást küldjön anyyira sujtott szívére. Maradtunk mély tisztelettel

Dr. Kriszhaber Adolf,
budai hitk. elnök.

ZSIDÓ VILÁGKRONIKA

Négy Kecskeméti

Irta: Dr. BERÉNYI SÁNDOR

még mindig az izgalom és félelem napjait éli. Úgy látszik, hogy ennek az állapotnak fenntartására titokzatos, vagy nem is olyan titokzatos kezek mindent megtesznek. Mert annak ellenére, hogy a *legfelsőbb arab tanács* felhívást boesajtott ki, mely *elitéli az erőszakosságot és gyilkosságokat*, a terroreselemények napirenden vannak. Igaz, hogy ez a felhívás langyos hangzásában és beállításának átlátszó kétszínűségében nem alkalmas a kedélyek megnyugtására. Mert, bár utal arra, hogy az arab királyok és hercegek kívánatosnak tartják a nyugalom helyreállítását, a megisméltető zavarások forrásait úgy tünteti fel, mintha azok a nemzet ellenségeinek provokációja következtében törnének újra és újra elő.

Az angol alsóház

ülésén ismét szóba került a palesztinai helyzet és *Ormsby-Gere* miniszter *Campbell Stephen* képviselő kérdésére kijelentette, hogy a *palesztinai zsidó polgároknak ugyanazon önvédelmi joguk van, mint Anglia polgárainak*. Erre a kérdésre az adott okot, hogy Tiberiasban egy rendőrbíró egy megtámadott és a támadás ellen védekező zsidónak azt mondta, hogy ha megtámadják, nem az a kötelessége, hogy védekezzék, hanem az, hogy elfusson.

A királyi bizottság

döntése a megteendő intézkedések kérdésében még mindig ismeretlen. A Rothermere lapkorszernhez tartozó *„Sunday Despatch”* értesülése szerint azonban annyi bizonyos, hogy a bizottság ajánlatot fog tenni, hogy a bevándorlás kérdése egyelőre *meghatározandó szám* szerint rendeztessék, mely számban ugyan csak számszerűen foglaltassanak az egyes bevándorló kategóriák. A prozopció ajánlani fogja egy *végrehajtó bizottság* megalakítását, mely nagyobb hatáskörrel rendelkezne, mint az, melynek létesítésére 1935-ben *Sir Arthur Wauchope* ajánlatot tett. Az angol kormánybefolyás növelését szintén kívánja a jelentés, végül a bizottság vezetője, Lord Peel, ajánlatosnak tartaná *Palesztina földrajzi kerületekbe történő*

boesajását, melyeknek külön-külön törvényadó testülete lenne. Ezt a felfogást azonban a bizottság többi tagjai nem osztják maradéktalanul.

A peszachi ünnep

új izgalmak kufforrása volt. Imádkozók tizezrei jelentek meg a sirató falnál és a hatóságok külön intézkedéseket tettek az összeütközések elkerülésére. Ennek ellenére a galileai Sedjera kolóniát peszach második napján *arabok zárták körül s félórán át lötték*. A támadókat végül is a rendőrség zavarta el. Tíz arabból álló felfegyverzett banda *Kfar Tabor zsidó telepeseit támadta meg*. A rendőrség itt is beavatkozott és egy sebesült arabot le is tartóztatott. Ez az arab azonban sebesüléseibe belehalt. Később még hat arabot tartóztatnak le, akiket a bíróság *6-6 havi fogházra ítelt*.

A lengyelországi

zsidóellenes zavargások még mindig tartanak. A bojkotttagitáció egyre élesebb formákat ölt és azt állami hivatalok is támogatják. Így Wloclavek város tanácsa elhatározta, hogy a *hetivásárt szombattra teszi át*, amivel megakadályozza, hogy azon zsidó kereskedők is részt vehessenek. Egyes városokban a helyi hatóságok leigazoltatták a vásárra érkező kereskedőket és a *zsidókat* egyszerűen elkergették. Chzovban peszach másodnapján súlyos *zavargásokra* került a sor, melyek folyamán *sok zsidót súlyosan bántalmaztak*. A rendőrség tíz nemzeti demokrata tüntetőt letartóztatott. A lemzai kerületi törvényszék 17 nemzeti demokratát, akik a snaidovai zavargásokban résztvettek *hat-hat havi fogházra ítelt*, kilencet felmentett, tíz büntetését bizonytalan időre felfüggesztette.

Pensione Ristorante

Tauber Abbazia

elsőrendű orth. kóser
konyha, szobák minden
komforttal.

Teljes pensió 25 lirától.
Clearing fizetés.

Sohase jártam Kecskeméten, mely annyi kiváló embert adott hazánknak, de mindég úgy éreztem, hogy a lelkemnek rokon az, ami Kecskemétre emlékeztet. Az első kapcsolatam 1880-ig vezet vissza, amikor a véletlen összehozott a Kecskeméti család legnagyobb díszévé és büszkeségévé lett dicső emlékü *Kecskeméti Lipóttal*. Egy szerény diákszállásom laktunk együtt négyen: *Kecskeméti Lipót*, a rabbi-szeminárium alsó osztályának komoly diákja, csekélységgem az V. gimnazista és még ketten hasonló korúak. Sokáig együtt is kosztoltunk az izr. Nőgyelet népkonyhájának diákosztályán. Azután elváltunk, de mindég büszke voltam a nagy zsidó papra, kivált gerinces magatartásáért, amelyet a román uralommal szemben, mint megingathatatlan magyar tanusított.

Később meleg barátságba kerültem Emillel, a felsőbb bíróság e feledhetetlen, kiváló bírájával, majd Adolfal, a pesti hitközség buzgó előjárójával, akik mindketten oly korán elmentek az örök nyugalom országába: mind ugyanazon család tagjai.

A negyedik Kecskemétivel, Vilmostal körülbelül 24 év előtt ismerkedtem össze. Nálam tradíció volt egy Kecskeméti rögtön barátságomba fogadni. A jó embernek, a nagytapasztalatú, kitünő tollú újságírónak ösztönszerű bizalma és vonzódása a felekezeti sajtó ünnepnap munkása iránt mind közelebb hozott bennünket egymáshoz. Örökre szóló kedves emlékeim közé számítottam a közügyek megbeszélése céljából Vele töltött órákat, melyekben szívébe és lelkebe bepillantást engedett.

Tragikus váratlansággal, búcsú nélkül hagyott itt bennünket *ez a talpig becsületes harcosa a zsidó felekezeti életnek*, aki, ha pengéjével az ellenfél felé sujtott, leányos lélekkel mindég vigyázott arra, hogy nagyobb kárt ne tegyen. Arról senki sem tehet, hogy *Kecskeméti Vilmos* finom iróniája sokaknak rosszul esett.

Meggyőződéses publicista volt: inkább viselte a koldustarisznyját, de elveit nem adta el soha. Legyen álma édes, áldott emléke!

A ZSIDÓ ÉLET — és a zsidó élet

— Beszélgetés —

Személyek a régiek: az igazgató meg a tanár

— Beteg sem volt?

— Nem, direktor uram, nem volt ő beteg egy percig sem. Úgy tűnt el közülünk hirtelen, mintha egy égi jelenésben valami hatalmas, titokzatos kéz nyúlt volna le érte a magasból és kiemelte volna őt földi sorainkból. Mire magunkhoz tértünk, már hült ajakáról egy szó sem röppenhetett el.

— Szörnyen levert a hír engem is. Hiszen tudja, mi nem tartoztunk egy táborba. Sokszor szemben is állottak felfogásaink egymással. De azért hirtelen halálának híre mégis nagyon-nagyon fájdalmasan érintett. Valahogy úgy érzem, hogy bár az ő személyében az *ellentábor frontján dőlt ki* egy nem mindenapian bátor és tántoríthatatlan vezéri harcossá, az ő halála mégsem azt jelenti nekünk, hogy *egy kemény ellenféllel* kevesebb van most túlnan. Úgy érzem, hogy *halálával vesztettünk mi is és veszített a mi harcunk is*, mert az ő váratlan elmulása, a küzdelemből való kiesése a mi harcunknak valamelyes lefokozódását is jelenti. Az ellenfrontnak a sors beavatkozására történt ilyen meggyengülése után mintha nem is volna már dicsőség — vagy legalább is nem akkora — a magunk törekvéseit diadalra juttatni.

— Köszönöm önnek, direktor uram ezt az emberséges, meleg pár szót. Jól esett, mert azt látom belőle, hogy az ellentábor horizontjáról is felismerte az ő egyéniségének, az ő jellemének nemes egyszerűségét. Hát azt valóban el lehet mondani róla, hogy tiszta és becsületes szándékú harcoss volt, aki csak az ügyért, a zsidóság, a felekezet felismert igazáért harcolt. *Nem lehetett őt megfélemlíteni, de megadásról ni sem.* Inkább vállalta családjával együtt a szegénységet, a nélkülözést, de neve és becsülete integritásából nem engedett lepatintani egy jöttánnyit sem. *Valósággal hősraza volt meggyőződésének.* Megalkuvás nélkül, tántoríthatatlanul ment előre azon az úton, amelyen kísértések és gánésvetések között kellett előretörnie az igazság felé. Ő, pedig nem kellett volna neki a mindennapi kenyér keserű gondjával viaskodnia, szépen megjelenhetett volna az ő lapja, a „Zsidó Élet” is anélkül, hogy garasos gondok bénító bélye

között kellett volna vergődnie, — csak egy kicsit kevésbé rigorózus erkölcsi felfogásának, egy kicsit „megértőbbnek” és egy kicsit „gyakorlatibbnak” kellett volna lennie.

— Sőt! Az bizonyos, — magam is állíthatom — hogy amint a többi felekezeti lap jó üzletnek bizonyult, az övé is lehetett volna annyira jó üzlet, ha nem rakaszkodott volna olyan makacsul elveihez.

— Hát igen, ez az, *ő az elveihez és nem az üzlethez ragaszkodott.* De volt is becsülete a lapjának. És hatása! *Ezt a lapot legalább elolvasta mindenki,* aki kézbe kapta, akár híve volt a lapnak, akár nem. Boldogan emlegette szegény Kecskeméti Vilmos, hogy milyen és mennyi dicséret-levelet kapott. És ennek jobban örült, mintha az elismerő levél helyett előfizetést kapott volna. Egyik utolsó beszélgetésünk alkalmával *ő maga három dologban* jelölte meg, hogy miben különbözik az ő lapja azoktól, amelyekkel esetleg össze lehetne (?) hasonlítani:

1. Az ő lapja nem ismerte és nem ismeri azt a vásári tömjénezést, amelyet talán egyes hozzászoktatott körök tőle is elvártak volna, hogy t. i. egy pár ráaggatott kongó jelzővel a jelentéktelen valakiből is közéleti nagyságot csináljon.

2. Amint másoknak nem csinált reklámat, úgy önmagának sem. Őt a személyeknél, az egyeseknél mindig jobban érdekelték az ügyek, a zsidóság ügyei. Ezért tudta lapjában mindvégig megtartani a publicisztikai nivót és stílust.

3. És mert nem személyi kultuszt szolgált lapja, vizsgálódó tekintetét zavartalanul és elfogulatlanul fordíthatta mindig a magyar zsidó élet és annak problémái felé. A magyar zsidóság küzdelmei egyfelől a kívülről jövő ellenséges támadások ellen, másfelől a belülről támadó, a zsidó szellemet aláásó törekvések el-

A temetőlátogató közönség szíves figyelmébe!

A „MIKÉFE” kertészkezdőtelepe, amely árva és szegénysorsú gyermekeket képez ki a kertészeti pályára a temetőben lévő virágáruító pavillonban a maga által termelt növényeket árusítja — Partiótjok a „MIKÉFE” áráit!

len — ezek adták az utolsó években lapjának főbb témáit. De arra is büszke volt és méltán, hogy bár ellenfelei meg merték kockáztatni azt a megjegyzést is, hogy bizonyos esetekben kiméletlenül is támad, — soha és senkinek sem sikerült rábizonyítania, hogy egyetlen kifejezése csak valaha is a publicisztikai morál és tisztesség nivója alól került volna papírra.

— Igen, igen, bizonyos, hogy ő az elvek harcosa volt és ha a magyar zsidó közélet nem lett volna a legádázabb harcok szigete, ő sem okozott volna sebeket.

— Ő nem sebzett! Mint ahogy a sebészorvos, ha elevenbe vág is, nem „sebet” akar ejteni, hanem gyógyítani, úgy ő is a zsidó élet beteg testét megszürtte ugyan néha-néha tolla hegyével, de nem a „szúrás” kedvéért, hanem hogy egy-egy fekélyt megnyisson. En azt mondhatom, *Kecskeméti Vilmos* hivatást teljesített. A magyar zsidó közélet sokat köszönhet neki. Az ő ellenzéki hangja, bátor szava, kertelésnélküli igazmondása ennek az egész mai zsidó generációnak megnyitotta a szemét. Ráeszméltetett bennünket arra, hogy pusztulunk, veszünk, mert a magyar zsidóságban elvesztetteuralmát a szellemiség és mert magához ragadta azt a hiúságában és önteltségében, mértékét nem ismerő pénzbirtokosság.

— No, de most ne politizáljunk! — Igaza van. Ezt is csak azért mondtam, hogy rámutassak a mi megboldogult *Kecskeméti Vilmos* barátunk nagy munkájára és annak igaz jelentőségére. Legyen emléke áldott mindörökké!

Spectator.

Az igazság keresője

Irta: **Gesztes Ferenc**

Kecskeméti Vilmos vérbeli újságíró volt. A tollnak avatott mestere, szigorú kritikus, de minden írásából az igazság keresése, a törvény tisztelete és a becsületes meggyőződéshez való törhetetlen ragaszkodás esendült ki.

Hazájának és felekezetének hűsöges fia, a társadalomnak hasznos polgára, mesterségének fanatikusa volt.

Síratom benne a gerinces, megalkuvás nélküli, megközelíthetetlen, nemesveretű férfiút, az önzetlen jó barátot, autonomiánk védelmében hűsöges fegyvertársat s dicső emléke szívembe örökké élni fog.

A részvét

Keeskeméti Vilmos halála alkalmával elhunyt főszerkesztőnk családját és lapunk szerkesztőségét a magyar társadalom minden rétegéből, de külföldről is elárasztották a részvét megnyilvánulásai. Alant közöljük az eddig beérkezett leveleket és táviratokat:

A „Zsidó Élet” mélyen tisztelt szerkesztőségének, Budapest.

A napilapokból mély megindultsággal értesültem, hogy az általában nagyrabesült Keeskeméti Vilmos főszerkesztő úr hirtelen elhunyt. Én, az ő halálával a nagytehetségű, becsületes, jószándékú, lelke mélyéig hazafiasan érző újságíró gyászolom, aki az izr. vallás nagy eszméinek érvényesülését kitűnő tollal előmozdította, felekezetének becsületét pedig az ellene törő rosszhiszemű támadások ellen mindenkor megvédte. Ezért vívta ki az izraelita vallás összes árnyalatának tiszteletét és becsülését. A Megboldogult hazai és felebaráti szeretet, hit, igazság vezette az egész életén keresztül s ez az oka annak, hogy én is őszinte együttérzéssel veszem ki részemet az Önöket ért fájdalomkból, gyászukból.

Adja Isten, hogy felekezetük még jobban felismerje az ő halála után érdemeit s hogy ne a feledés, hanem az örök emlékezés legyen Keeskemétiének sorsa!

Őszinte tisztelettel vagyok:

Alsóviszokai Dr. Gerlóczy Károly
ny. miniszteri tanácsos
a vallásminisztérium izr. ügyeinek
volt előadója
Budapest, 1937. március 31.

Nagyságos Asszonyom!

Az utolsó hetekben, úgy országos, mint helyi viszonylatban vett kitűnőségek feltűnő nagy számban szálltak sirba, de megvallom, egy sem gyakorolt reám oly megrendítő hatást, mint kedves férjének elhunytáról szóló váratlan gyászír. Teljes egészségben reméltem őt találni ez év tavaszán szándékolt szokásos látogatásom alkalmával is — és már örökre kihűlt a toll szorgalmas kezéből! Önnel együtt gyászolhat a magyar zsidóság, mely egyik legbátrabb, legjellemesebb harcását vesztette el benne, én pedig a szó

legnemesebb értelmében vett igazi jó barátot. Valóban tragikus sors, hogy a megdicsőült hős nem arathatta fáradhatatlan munkásságának gyümölcseit!

Fogadja kérem fájdalmas részvétem őszinte kifejezését.

Tiszteletteljesen
János Engel József
Pécs, 1937. április 4.

Mély megilletődéssel vettük tudomást ama súlyos veszteségről, mely Nagyságodat boldogult férje elhunytával sujtotta és mélyen tisztelt családjával együtt oly kimondhatatlan gyászba borította. Fogadja Nagyságod, valamint az egész mélyen tisztelt család mélyeséges fájdalomkban őszinte részvétünk nyilvánítását, azzal a hő kívánattal, hogy a Mindenható sebzett szívükre enyhítő vigaszt küldjön. Kiváló tisztelettel:

Pesti Chevra Kadisa, Kramer Miksa
elnök, *dr. Endrei S. Henrik* igazgató-főtítká.

Az Önöket ért súlyos csapás alkalmával fogadják mély együttérzésem és őszinte részvétem kifejezését. Hamokom jenachem eszchem

Kahan Frankl Samu.

Fogadja őszinte részvétünket édesapja elhunytá alkalmából. Hamokom jenachem eszchem

Budapesti Orthodox Izraelita Hitközség,

Óbudai Freudiger Abrahám
hitk. elnök.

Boldogult férjének meglepetéssel elhunytáról lapokból értesülvén, súlyos betegségem akadályoz személyes részvétem kifejezésében. Ezúton közlöm mély, benső, Önökkel való igazi érzésem, melyben résztvesz a honi zsidóság nagy tömege és felekezeti veszteségnek minősíti. A Mindenható nagy kegyelme támogatja Önöket, valamint magunkkal együttérző hitfelekezetet súlyos csapás elviselésében, valamint annak jóvátételében. Vérző szívből

Harstein Lajos családjával.

Most érkeztem haza és most értesültem k. férje elhunytáról. Engedje meg Nagyságos Asszony, hogy szívből jövő legőszintébb részvétemet fejezzem ki. Őszinte tisztelettel, kész híve:

Fábián Béla orsz. képviselő.

Külföldi utunkról visszatérve, megdöbbenéssel értesültünk általában nagyrabesült Szerkesztő Úr elhalálózásáról. Kérjük a jó Istent, adjon Önnek és kedves családjának erőt, egészséget, hogy e nagy csapást elviselhesék. Hívjuk:

Kemény Lajos,
m. kir. kormányfőtanácsos és neje.

Mély megdöbbenéssel és a bensőséges fájdalom érzésével értesültünk a pótolhatatlan veszteségről, mely Nagyságos Asszonyomat Istenben boldogult férjének tragikus elhunytával érte. A Megboldogult hosszú újságírói pályájának folyamán nemcsak a tollnak volt avatott mestere, hanem az igazságkeresés és a tántoríthatatlan meggyőződés valóságos bajnoka volt és mint ilyen, hitközségünk autonómiájáért folytatott küzdelmünkben teljes szívvel és lélekkel állt mellénk s nagy része volt abban, hogy pártunk lobogóját diadalra vittük. Ennek a kiváló embernek, az igaz hazafinak és jó zsidónak az élők sorából való eltávolítása kimondhatatlan vesztesége az egész társadalomnak, ezért engedje meg, hogy a Budai Autonomia Párt nevében legőszintébb részvétemet fejezzem ki. A Megboldogulthoz engem évek óta az igaz barátság elszakíthatatlan láncai fűztek és mély gyászukban szívem minden dobbanásával Önökkel érzek, engedjék meg tehát, hogy a magam nevében is koporsójára letegyem a megemlékezés hervadhatatlan babérágát.

Gesztes Ferenc,
a Budai Autonomia Párt elnöke.

Mélyeséges megilletődéssel értesültünk arról a mérhetetlen veszteségről, amely Nagyságos Asszonyt és k. családját érte szeretett férje, *Keeskeméti Vilmos* főszerkesztő úr elhunytában és bensőséges rokonérzésünk szavát követjük, amidőn Önök előtt hitközségünk őszinte részvétét tolmácsoljuk. Az a kiváló és maradandó értékű publicisztikai tevékenység, amelyet a Megboldogult a hazai zsidóság jogállása és kulturális érvényesülése érdekében kifejtett, örök emléket állít a számára felekezetünk történetében. A Mindenható vigasztalja meg mélyen elszomorodott szívüket, óvja s védje Önöket a jövőben bajtól és bánattól és adja meg a Megdicsőült felmagasztosult lelkének a túlvilági nyugalom boldogságát. Hitrokoni szünettel:

Polacsék alelnök.

Édesatyja elhunya alkalmából fogadja úgy az én, mint a szentimrévárosi templomkörzet részvétének kifejezését. Autonómiánkért vívott harcnak felejthetetlen édesatyja egyik legbátrabb és leghivatottabb vezére volt. Ezért mély hálára vagyunk kötelezve a Megdicsőültnek és kitünően szerkesztett lapjának, a szókimondó Zsidó Életnek.

Dr. Gosztonyi Armin,

a szentimrévárosi templomkörzet elnöke.

Őszinte megilletődéssel értesülünk arról a súlyos és pótolhatatlan veszteségről, mely Nagyságotat forrón szeretett férjének elhunytával érte. Fájdalmasan hatott e hír különösen azért, mert az elhunytban egyesületünk igaz barátját tiszteltük, ki intézményeinknek mindenkor lelkes propagálója volt. A Mindenható és az Ő megmásíthatatlan rendelkezése vetett Istenfelő hit adjon Nagyságotnak erőt eme nagy fájdalom elviselésére és legyen vigasza az a bensőséges részvét, mellyel nehéz bánatában mi is szívünk egész melegével osztozunk és hogy a Megboldogult emléket kegyelettel ápolni fogjuk. Vagyunk Nagyságot Asszonyunknak ismételt mély részvétünk kinyilvánításával kiváló tisztelettel:

a Magyar Izr. Kézmű- és Földművelési Egyesület igazg.választmányja, Dr. Stern Emil elnök, Komját Ernő alelnök, Kertész.

Megdöbbenéssel vettük a hírt Istenben boldogult feje elhunytáról. Méltóztassék megengedni, hogy a Magyar Zsidók Pro Palesztina Szövetségének elnöksége nevében őszinte részvétünknek adjuk kifejezést. A megboldogult népének izzó szeretetétől áthatva, meg nem alkuvó bátorsággal és istenáldotta tehetséggel küzdött a zsidóságért. Az egész magyar zsidóság, de Izrael nagy közössége is szegényebb lett egy igaz értékkel. A megboldogult mindig lelkes szeretettel szállt sikra Erec Izrael felépítéséért, hiszen lapjának a Zsidó Életnek utolsó számában is hasábkot szentelt a Palesztina munkának. Mi kérjük a Mindenhatót, adjon erőt Nagyságot Asszonyunknak és az egész gyászoló Családnak e nagy fájdalom elviselésére. Amidőn ismételtén igaz részvétünket fejezzük ki, vagyunk megkülönböztetett tisztelettel Cion szeretetében:

Dr. Patai József elnök, Fazekas L. Pál titkár.

A félelem és gáncs nélkül való bátor zsidó harcos *Kecskeméti Vilmos* váratlan elhunya alkalmából fogadják kérem őszinte részvétem kifejezését.

Dr. Herzog Manó,

kaposvári kerületi főrabbi.

Mélyen megrendülve vettem a napilapokból a hírt, hogy nagytehetségű és igazi zsidó érzésű, derék szerkesztőjük oly tragikus hirtelenséggel elköltözött az élők sorából. Fogadják legőszintébb részvétem nevében a mélyen sajtotott nb. családnak is. Kiváló tisztelettel:

Feigl L. H.,

főrabbi, Gyöngyös.

Felejthetetlen k. Férje, illetve Édesatyjuk váratlan elhunya fölött mélyen megrendülve és azt nagyon fájlalva, kimondhatatlan bánatukban őszintén osztozva, fogadják legmélyebb részvétem kifejezését.

László Gyula igazgató,

a kőbányai izr. hitközség elnöke.

Megboldogult Férjének, néhai *Kecskeméti Vilmos* főszerkesztő úrnak elhunya alkalmából Szövetségünk nevében megrendülten adunk részvétünknek kifejezést. Az Elhunytban a zsidó sajtó egyik legkiválóbb reprezentánsát, a becsületes ujságíró mintaképét, az igazság törhetetlen harcosát tiszteltük, akinek távozása szűkebb családján kívül, az egész magyar zsidóságnak fájdalmas és pótolhatatlan vesztesége. Amidőn mélységes gyászában együttérzésünknek adunk kifejezést, vagyunk mindenkor kész hívei, kiváló tisztelettel. Magyar Cionista Szövetség,

Dr. Miklós Gyula elnök,

dr. Buk főtitkár

Fogadja őszinte részvétem kifejezését és kérem tolmácsolni kedves hozzátartozóinak. Őszinte tisztelettel:

Hutterer Mór,

az Óbudai Chevra Kadisa főtitkára.

Megrendített a szegény Vilmos halála. Hiába keresném a vigasz szavát, csak emlékezni tudok, megemlékezni az Ő tartalmas, önfeláldozással teljes életéről. A munka erőse, hivatásának nagyja volt. Kiváló tehetsége s buzgalma kivívta mindennek becsülését. Családjá iránt esupa szeretet és jóság. Legyen áldott nemes emléke. Fogadják bensőséges, fájdalmas részvétemet.

Kecskeméti Armin, makói főrabbi.

Mélységes megilletődéssel vettük a gyászírt, kedves Férje váratlan elhunytáról. Őszintén osztozunk nagy és pótolhatatlan veszteségén, mely a zsidó közösség nagy vesztesége is, hisz a Boldogulthban a cselekvés és alkotás láza izzott, hivatásstudata, példaadó és a felekezet igazaiért fáradhatatlanul buzgókodva, nagy tudásának minden odaadásával állott a zsidóság szolgálatában. Községkerületünk mélységes gyásszal hódol emlékének és fejezi ki Nagyságot Asszonynak és kedves családjá tagjainak benső részvétét, találjon vigaszt az Úr változhatatlan akaratában. Kiváló tisztelettel a X. Izr. Községkerület elnöksége, Pécs.

Jánosi Engel József elnök,

dr. Greiner József főjegyző

A főszerkesztő úr, megdicsőült barátom, oly tragikus hirtelenséggel bekövetkezett halála alkalmából, fogadja meleg, őszinte részvétünk nyilvánítását. A jó Isten óvja meg ezentúl Önt, valamint k. fiait, minden baj és csapástól. Adjon erőt és kitarást fájdalmuk leküzdésére.

Dr. Farkas József rabbi és neje.

Mély megindulással értesültem *Kecskeméti* főszerkesztő úr haláláról. A magyar zsidóság sokat veszített vele. Az igazság Bayard lovagja hullott el benne. Lapja egyéni és értékes hangot jelentett a magyar zsidó sajtóban. Személye hiányozni fog ugyan, de törekedjenek a lapban megőrizni az Ő szellemét. Méltóztassék igaz együttérzésem kifejezni a Nagyságot Asszonnyal s a gyermekei előtt is. Vagyok igaz tisztelettel:

Dr. Halpert Salamon

főrabbi, Tapolea.

p. c. *Linksz Izsák* főrabbi, Kőszeg.

A gyászír mélyen megrendített. Igazán úgy hatott rám, mint a derült égből leesapó villám. Istenben boldogult férjének elhunya nekem külön gyászom. Benső szellemi kapcsolat fejlődött ki közöttünk. Becsültük s szerettük egymást kölcsönösen. Mit tegyünk? Mulandó lények vagyunk s életünk határát nem mi szabjuk meg. Keressen Nagyságot Asszonnyom vigaszt drága gyermekeiben, akik bizonyára igyekezni fognak, hogy minél enyhébbé tegyék az édesanyjának a veszteség elviselését. Igaz tisztelettel s nagyrabecsüléssel maradtam Nagyságot Asszonnyomnak kész szolgálója:

Dr. Rubinstein Máttyás,

szekszárdi főrabbi.

Az elmúlt napokban töltöttem be 50-ik életévemet és a születésnapjaim között szerepelt az én kedves jó barátom Kecskeméti főszekerestő úr is. Én hálás szívvel akartam neki üdvözlő sorait megköszönni, melyben viszonyoztam volna az ő jókívánásait és viszont kívántam volna neki hosszú, boldog életet. Sajnos elkéstem jókívánásaim közlésével. Mielőtt az agyamban kész gondolatokat írásba önthettem volna, a sors súlyos esapás formájában jelentkezett és én egy nap az újságokból arról értesültem, hogy Kecskeméti Vilmos szeretve tisztelt barátom elhunyt. Amennyire váratlan, annyira megdöbbenő és lesújtó volt rámnézve ezen hír elolvasása. Ha egy nekem teljesen idegen ember elhalálozásáról értesülök, akkor is erőt vesz rajtam az a mély szomorúság, melyet a „memento mori” idéz fel bennem, elképzelhető tehát most fájdalom, mikor egy rámnézve nagyon kedves ember hunyt el, akit szerettem mint embert és tiszteltem mint hivatásának magaslatán álló szerkesztőt és publicistát. Teljes mértékben át tudom érezni azt a fájdalmat, mellyel a sors súlyos esapása Nagyságos Asszonyomat és kedves családját sújtotta. Biztosítom Nagyságos Asszonyomat és k. családjának minden tagját, hogy szívem egész melegevel és minden érzéssel állok fájdalmukban Önök mellett és tiszta szívből kívánom, hogy a Mindenható megváltózatlan akarataiba beletörődvé, mielőbb megvigasztalódást találjanak. Együttérzésem tolmácsolása mellett vagyok mélyen tisztelt Nagyságos Asszonyonak kézi híve.

Götzl Lipót

Kiváló érdemű k. férjének, az én felejthetetlen Vilmos barátomnak tragikus hirtelenséggel történt elhunytá alkalmából fogadja Nagyságos Asszony és az egész gyászoló család őszinte szívből fakadó, együttérző, bensőséges részvételem. A megsebzett szívű hitves és a gyermekek égő fájdalmára alig van orvososság, mégis talán némileg enyhíteni fogja bánatukat az a tudat, hogy a Megboldogult ritka képességgel, teljes szellemi felkészültséggel, becsületel elszántsággal harcolt meggyőződése mellett. Kezeit csókolja

Virányi Gyula Kecskemét.

A mai kegyeletes aktus alkalmával egy néma kézzorítással juttathattam kifejezésre legmelegebb részvételem és személyes bánatomat az én drága Vilmos barátom korai elhunytá alkalmából. Tudom jól, hogy a Megdicsőültnek sok-sok tisztelője fogja Nagyságos Asszonyomékat írásban felkeresni, hogy tiszteletük és kegyeletük adóját lerójják. Ezeket a dokumentumokat, melyek hivatva lesznek még késő nemzedékek előtt is nagyrabecsült családjukban tanúságot tenni arról, hogy milyen tisztelet és szeretet övezte Istenben boldogult Férjeurát, mint embert és írók egyaránt, szent ereklyéje lesz gyermekeinek. Nem akarom, hogy az én szerény, de őszinte és meleg soraim hiányozzanak abból a kincsesházából, mely, sajnos, egyedüli örökségüket képezi. Ezért róttam le ezúton is a megemlékezésnek örökzöldje-képen érzéseimet és maradok Önöknek minden jót kívánó, Nagyságos Asszonyonak kezeit csókolom, igaz tisztelő hívük:

Dr. Berényi Sándor.

Mély megrendüléssel értesültünk jóságos Férjeura váratlanul bekövetkezett elhunytáról. A megboldogultnak örök távozása súlyos vesztesége az egész magyar zsidóságnak is, akinek mindenkoron védelmezője volt tollával, szavával, törhetetlen hittel, nemes emberi érzéseivel. Fogadja Nagyságos Asszony Egyesületünk elnöksége s egész választmányának legmélyebb részvétét súlyos gyászában osztozva kérjük a Mindenhatót, hogy adjon erőt mérhetetlen gyászának elviselésére, találjon megnyugvást szerettei körében, hogy a Boldogult emlékének kiegyensúlyozott lelkibőkével adózhasson. Amidőn úgy Önt, mint k. hozzátartozóit ismételtelen benső együttérzésünkről biztosítjuk, vagyunk őszinte hittestvéri üdvözléssel:

A Belvárosi Izr. Nőegylet elnöksége nevében:

Havas Miksáné elnök, *Berger Vilma* titkár.

Mély megdöbbenéssel értesültünk arról a pótolhatatlan veszteségről, mely Nagyságos Asszonyomat kedves férje: *Kecskeméti* Vilmos úr hirtelen történt elhunytával érte. Engedje meg, hogy egyesületünk elöljárósága nevében őszinte, igaz együttérzésünknek adjak kifejezést és maradok mély tisztelettel:

Izraelita Felekezeti Alkalmazottak Országos Egyesülete.

Fogadja az életnek e nehéz óráiban őszinte részvételem és együttérzésem kifejezését, mit kérek k. fiainak is tolmácsolni. Igaz barátsággal
Rosenberg Sándorné.

P. c. Gergely József, a kőbányai izr. hitközség elöljárója.

Távol a fővárostól ért a megrendítő gyász hír kiváló férje tragikus hirtelenséggel bekövetkezett elhunytáról. Ezúton fejezem ki legőszintébb részvételem az egész családnak.

Dr. Reiner Imre,
az Orthodox Közp. Ir. jogtanácsosa.

Édesatyjuknak hirtelen elhunytá engem is megrendített. Veszteségük nekem is fájdalmas veszteségem. Ennélfogva gyászunk az én gyászom is. Drága halottunk emlékének kegyelettel hódolok. Mélységes együttérzéssel készséges hívök

dr. Heller Bernát.

Mélységes részvétét jelenti
dr. Gál Jenő.

Férje elhunytá alkalmából fogadja őszinte részvételem nyilvánítását.
Dr. Deményi Aladár

Édesatyja elhunytá igaz részvételt tölt el. Azok a kiváló erények, amelyek díszítették, tiszteletteljes emléket biztosítanak részére mindazoknak, akik ezeket a jeles tulajdonságokat értékelni képesek. Kérem adja át úri családjának őszinte részvételem kifejezését

Dr. Neményi Ernő.

Mély megdöbbenéssel értesültünk urának, a kedves Vilmosnak elhunytáról. Amilyen rendkívüli volt földi pályafutása, olyan rendkívüli volt elmulása is. Sokat küzdött, kiért-miért? Legelsősorban övéiért, azután meg az igaz ügyért... Milyen nagy tragikum! Mikor már úgy éreztük mindannyian, akik szeretettel kísértük útján, hogy révbe érkezett, kiesett kezéből a toll, az a kemény toll, amelynek oly sok megbecsülést szerzett. Peszachkor szólította magához az Úr. Bizonyára szimbólum akart ez lenni, mert Peszach a reménység ünnepe is. Hisszük és reméljük mindannyian, hogy a Mindenható meghozza szeretteinek a gyógyírt sajtó sebeikre. Mi pedig imádkozunk magunkkal együtt, hogy az Egek ura hallgassa meg immár elköltözött Drágájuknak imáit árván hagyott családjá egészségéért és boldogságáért. Meleg együttérzéssel köszönti

Kecskeméti Árpád és családjá

Engedje meg Nagyságos Asszonyom, hogy egész zsidó közösségünket érintő nagy gyászában testvéri érzéssel igaz, meleg részvéteimet fejezzem ki úgy a magam, mint a Budai Chevra Kadisa egész vezetősége nevében.

Biró Géza elnök.

Ma érkezve meg husvéti szabadságomról, fájdalmas megdöbbenéssel értesültem kedves férje váratlan elhunytáról. Még csak egy hete, hogy a főkapitányságon találkoztam vele, ahol útlevelét akarta kiváltani. Ki hitte volna, hogy már egy másik útlevelet is kiváltott? Fogadja, Asszonyom, őszinte részvéteimet. Tisztelő igaz híve.

Dr. Komlós Atadár.

Ma érkeztem meg, így végtelen sajnálatomra nem vehettem részt boldogult férjének, az én igen tisztelt jóbarátomnak temetésén. Kérem fogadja őszinte mély részvéteim tiszteletteljes kifejezését.

Korein Dezső

v. székesfőváros törv. biz. tag.

Atyám emlékében is, aki annyira szerette Öt, legőszintébb részvétellel van igaz hívők

dr. Hajdú János.

Végtelen sajnálatomra halaszthatatlan hivatalos ügyeim akadályoztak abban, hogy résztvegyek megboldogult Édesapjának temetésén. Máig sem tudok megszabadulni attól az érzéstől, amely elhunyt alkalmából döbentett meg. Ismerettségünk egész ideje alatt csodáltam azt a puritán jellemet, amely az igazsághoz való ragaszkodásban nem ismerte az egyéni vagy egyéb szempontokat és mindenkor azon a magaslaton állt, ahol a zsidó újságíró kell, hogy korunkban álljon. Elvesztése fájdalmas és pótolhatatlan nekünk. Bár találatnék nemzedék, amely Öt példaképül választani képes lenne! Midőn mégegyszer saját nevemben is részvéteimet fejezem ki, vagyok mindenkor meleg barátsággal:

Dr. Buk Miklós
a Magyar Cionista
Szövetség titkára.

Megrendítő gyászában fogadja úgy a magam, mint lapunk szerkesztősége és kiadóhivatala nevében őszinte részvétünk és igaz együttérzésünk kifejezését.

Özv. Schönfeld Józsefné.

Megrendülve értesültem felejtetetlen főszerkesztőnk tragikus haláláról. Súlyos veszteséget jelent hirtelen elmulása, mert a felekezeti közélet egy bátor, szókimondó, meg nem alkuvó, nagy tudású harcossal lett szegényebb. Minekünk hadviselteknek pótolhatatlan veszteséget jelent Keckeméti Vilmos főszerkesztő elhalálása, mert benne megértő barátot s a felekezeti életben jogaink lankadatlan támogatóját veszítettük el. Mélységes részvétellel osztozik a Zsidó Élet gyászában

Hámos Gyula ny. áll. százados

Mély részvétellel értesültünk altalunk és a zsidóságban nagyrabecsült szeretett férje hirtelen haláláról. Hitközségünk az Ön mély gyászában őszinte részvétellel osztozik és fájjalja, hogy ismét egy értékes oszlop dőlt ki a „Keckemétiék” sorából. Találjon vigasztalást gyermekeiben és az elhunyt emlékének megőrzésében. Gyászában együttérző Nyugati szertartású izr. hitközség Oradea. *Konrád.*

Boldogult édesatyjának az általános magyar és a speciális felekezeti életre érzékeny veszteséget jelentő elhunyt alkalmából fogadja legőszintébb részvéteim kifejezését. Kiváló tisztelettel

Dr. Fehér Márton Oradea

Fogadja úgy a magam, valamint feleségem részéről legőszintébb részvétünket nemes férje elhunyt alkalmából. Fájdalmas veszteség érte az Ő távozásával a magyar zsidó közéletet, a sajtót és a magyar újságírói rendet. Kemény harcosa volt az igazságnak, az emberiségnek élete utolsó percéig s ezek az erények őrzik az igazak szívében Keckeméti Vilmos emlékét. Mégegyszer fogadja Nagyságos Asszonyom igaz részvétünk s fiainak is tolmácsolja együttérzésünket mély gyászukban.

Peterdi Andor, Várnai Zseni.

Súlyos gyászukban őszintén osztozunk

ETO Sportegyesület Győr.

Mély megrendüléssel értesültem nagyrabecsült férje, *Keckeméti Vilmos* főszerkesztő úr váratlan elhunytáról. Súlyos gyászuk alkalmából fogadja Nagyságos Asszonyom őszinte részvéteim és együttérzésem kifejezését s kérem, hogy azt kedves gyermekei előtt is tolmácsolni méltóztassék. Igaz tisztelettel:

Parcel Miklós.

Engedje meg, hogy mély gyászában igaz részvéteimet és őszinte együttérzésemet fejezhessem ki.

György Endre hirlapíró

Mély megilletődéssel olvastam, hogy b. lapjuk főszerkesztője: *Keckeméti Vilmos* úr elhalálozott. Súlyos és fájdalmas gyászukban, kérem fogadják legőszintébb részvéteimet. Kiváló tisztelettel

Dr. Erdélyi Miklós Békéscsaba

A felekezeti újságíró

Dr. Kenéz-Kurländer Ede Szombat legutóbbi számában a következő megemlékezést adja Keckeméti Vilmosról.

Megdöbbenően hatott ránk a hír, hogy *Keckeméti Vilmos*, a *Zsidó Élet* szerkesztője hétfőn reggel hirtelen elhunyt. E lapokban gyakran szembenálltunk vele. De amennyire lehet megtartottuk kölcsönösen a genfi konvenciót. Pályafutása azonban alkalmas arra, hogy elgondolkodjunk a felekezeti újságíró sorsáról. Éveken keresztül dolgozott egy szerkesztőségben, ahol a zsidóság hivatalos vezetőinek irányát szolgálta, majd különféle körülmények arra indították, hogy új lap alapításával az ellentétes parton kössön ki. A harcot álta kitarással, kitűnő rutinnal, erős idegzettel és most elesett a harc mezején... Elgondolkodunk sorsán. Eszünkbe jut Mikszáthnak egy mondása: „Az újságírók sokszor oly párbajsegédek, akik a párbajozók ügyét annyira szívükön viselik, hogy amikor a párbajozók már békejobbort nyújtottak egymásnak, ők még hadakoznak.” A zsidó újságíró odaadja szívét, lelkét, meggyőződését, sokszor imaginárius eredményekért és haszonért.

Együttérző lélekkel, hirtelen összeroppanása feletti megilletődöttséggel, fájdalmat keltő tragikus elhunyt miatti gyászban ismételjük az ósrégi bibliai bücsűszózatot: „Léch besolaum.” Pihenj békében, bajtársunk, Keckeméti Vilmos, emlékedet mindenkor a kegyelet mélabújával fogjuk övezni.

Az elmúlt napokban töltöttem be 50-ik életévemet és a születésnapjaim üdvözölőim között szerepelt az én kedves jó barátom Kecskeméti főszekerestő úr is. Én hálás szívvel akartam neki üdvözlő sorait megköszönni, melyben viszonytalanul volna az ő jókívánságait és viszont kívántam volna neki hosszú, boldog életet. Sajnos elkéstem jókívánságaim közlésével. Mielőtt az agyamban kész gondolatokat írásba önthettem volna, a sors súlyos csapás formájában jelentkezett és én egy nap az újságokból arról értesültem, hogy Kecskeméti Vilmos szeretve tisztelt barátom elhunyt. Amennyire váratlan, annyira megdöbbenő és lesújtó volt rá nézve ezen hír elolvasása. Ha egy nekem teljesen idegen ember elhalálozásáról értesülök, akkor is erőt vesz rajtam az a mély szomorúság, melyet a „memento mori” idéz fel bennem, elképzelhető tehát most fájdalmam, mikor egy rá nézve nagyon kedves ember hunyt el, akit szerettem mint embert és tiszteltem mint hivatásának magaslatán álló szerkesztőt és publicistát. Teljes mértékben át tudom érezni azt a fájdalmat, mellyel a sors súlyos csapása Nagyságos Asszonyomat és kedves családját sújtotta. Biztosítom Nagyságos Asszonyomat és k. családjának minden tagját, hogy szívem egész melegével és minden érzéssel állok fájdalmukban Önök mellett és tiszta szívből kívánom, hogy a Mindenható megváltozhatatlan akaratába beletörődve, mielőbb megvigasztalódást találjanak. Együttérzésem tolmácsolása mellett vagyok mélyen tisztelt Nagyságos Asszonyomnak kész híve.

Götl Lipót

Kiváló érdemű k. férjének, az én felejthetetlen Vilmos barátomnak tragikus hirtelenséggel történt elhunyt alkalmából fogadja Nagyságos Asszony és az egész gyászoló család őszinte szívből fakadó, együttérző, bensőséges részvételem. A megsebzett szívű hitves és a gyermekek égő fájdalmára alig van orvososság, mégis talán némileg enyhíteni fogja bánatukat az a tudat, hogy a Megboldogult ritka képességgel, teljes szellemi felkészültséggel, becsületeseleltséggel harcolt meggyőződése mellett. Kezeit csókolja

Virányi Gyula Kecskemét.

A mai kegyeletes aktus alkalmával egy néma kézsorvattal juttathattam kifejezésre legmelegebb részvételem és személyes bánatomat az én drága Vilmos barátom korai elhunyt alkalmából. Tudom jól, hogy a Megdicsőültnek sok-sok tisztelője fogja Nagyságos Asszonyomékat írásban felkeresni, hogy tiszteletük és kegyeletük adóját lerójják. Ezeket a dokumentumokat, melyek hivatva lesznek még késő nemzedékek előtt is nagybecsült családjukban tanúságot tenni arról, hogy milyen tisztelet és szeretet övezte Istenben boldogult Férjeurát, mint embert és írókat egyaránt, szent ereklyéje lesz gyermekeinek. Nem akarom, hogy az én szerény, de őszinte és meleg soraim hiányozzanak abból a kincsesládából, mely, sajnos, egyedüli örökségüket képezi. Ezért róttam le ezúton is a megemlékezésnek örökzöldje-képen érzéseimet és maradok Önöknek minden jót kívánó, Nagyságos Asszonyomnak kezeit csókolom, igaz tisztelő hívük:

Dr. Berényi Sándor.

Mély megrendüléssel értesültünk jóságos Férjeura váratlanul bekövetkezett elhunytáról. A megboldogultnak örök távozása súlyos vesztesége az egész magyar zsidóságnak is, akinek mindenkoron védelmezője volt tollával, szavával, törhetetlen hittel, nemes emberi érzéseivel. Fogadja Nagyságos Asszony Egyesületünk elnöksége s egész választmányának legmélyebb részvétét súlyos gyászában osztozva kérjük a Mindenhatót, hogy adjon erőt mérhetetlen gyászának elviselésére, találjon megnyugvást szerettei körében, hogy a Boldogult emlékének kiegyensúlyozott lelkibékével adózhasson. Amidőn úgy Önt, mint k. hozzátartozóit ismételtlen benső együttérzésünkről biztosítjuk, vagyunk őszinte hittestvéri üdvözléssel:

A Belvárosi Izr. Nőegylet elnöksége nevében:

Havas Miksané elnök, *Berger Vilma* titkár.

Mély megdöbbenéssel értesültünk arról a pótolhatatlan veszteségről, mely Nagyságos Asszonyomat kedves férje: *Kecskeméti Vilmos* úr hirtelen történt elhunytával érte. Engedje meg, hogy egyesületünk előljárósága nevében őszinte, igaz együttérzésünknek adjak kifejezést és maradok mély tisztelettel:

Izraelita Felkezeseti Alkalmazottak Országos Egyesülete.

Fogadja az életnek e nehéz óráiban őszinte részvételem és együttérzésem kifejezését, mit kérek k. fiainak is tolmácsolni. Igaz barátsággal
Rosenberg Sándorné.

P. c. Gergely József, a kőbányai izr. hitközség előljárója.

Távol a fővárostól ért a megrendítő gyász hír kiváló férje tragikus hirtelenséggel bekövetkezett elhunytáról. Ezúton fejezem ki legőszintebb részvételemet az egész családnak.

Dr. Reiner Imre,
az Orthodox Közp. Ir. jogtanácsosa.

Édesatyjuknak hirtelen elhunyt engem is megrendített. Veszteségük nekem is fájdalmas veszteségem. Ennélfogva gyászunk az én gyászom is. Drága halottunk emlékének kegyelettel hódolok. Mélységes együttérzéssel készséges hívők

dr. Heller Bernát.

Mélységes részvétét jelenti
dr. Gál Jenő.

Férje elhunyt alkalmából fogadja őszinte részvételem nyilvánítását.
Dr. Deményi Aladár

Édesatyja elhunyt igaz részvételt tölt el. Azok a kiváló erények, amelyek díszítették, tiszteletteljes emléket biztosítanak részére mindazoknak, akik ezeket a jeles tulajdonságokat értékelni képesek. Kérem adja át úri családjának őszinte részvételem kifejezését

Dr. Neményi Ernő.

Mély megdöbbenéssel értesültünk urának, a kedves Vilmosnak elhunytáról. Amilyen rendkívüli volt földi pályafutása, olyan rendkívüli volt elmulása is. Sokat küzdött, kiért-miért? Legelsősorban övéért, azután meg az igaz ügyért... Milyen nagy tragikum! Mikor már úgy éreztük mindannyian, akik szeretettel kísértük útjain, hogy révbe érkezett, kiesett kezéből a toll, az a kemény toll, amelynek oly sok megbecsülést szerzett. Peszachkor szőltotta magához az Ur. Bizonyára szimbólum akart ez lenni, mert Peszach a reményesség ünnepe is. Hisszük és reméljük mindannyian, hogy a Mindenható meghozza szereteteinek a gyógyváltó sebekre. Mi pedig imádkozunk magukkal együtt, hogy az Egek ura hallgassa meg immár elköltözött Drágájunknak imáit árván hagyott családjá egészségéért és boldogságáért. Meleg együttérzéssel köszönti

Kecskeméti Árpád és családja

Engedje meg Nagyságos Asszonyom, hogy egész zsidó közösségünket érintő nagy gyászában testvéri érzéssel igaz, meleg részvétemet fejezzem ki úgy a magam, mint a Budai Chevra Kadisa egész vezetősége nevében.

Biró Géza elnök.

Ma érkezve meg husvéti szabadsgómról, fájdalmas megdöbbenéssel értesültem kedves férje váratlan elhunytáról. Még csak egy hete, hogy a főkapitányságon találkoztam vele, ahol útlevelét akarta kiváltani. Ki hitte volna, hogy már egy másik útlevelet is kiváltott? Fogadja, Asszonyom, őszinte részvétemet. Tisztelem igazi híve.

Dr. Komlós Atadár.

Ma érkeztem meg, így végtelen sajnálatomra nem vehettem részt boldogult férjének, az én igen tisztelt jóbarátomnak temetésén. Kérem fogadja őszinte mély részvétem tiszteletteljes kifejezését.

Korein Dezső

v. székesfővárosi törv. biz. tag.

Atyám emlékében is, aki annyira szerette Öt, legőszintébb részvétellel van igaz hívők

dr. Hajdú János.

Végtelen sajnálatomra halaszthatatlan hivatalos ügyeim akadályoztak abban, hogy résztvegyek megboldogult Édesapjának temetésén. Máiig sem tudok megszabadulni attól az érzéstől, amely elhunyt alkalmából döbbséget meg. Ismerettségünk egész ideje alatt csodáltam azt a puritán jellemet, amely az igazsághoz való ragaszkodásban nem ismerte az egyéni vagy egyéb szempontokat és mindenkor azon a magaslaton állt, ahol a zsidó újságíró kell, hogy korunkban álljon. Elvesztése fájdalmas és pótolhatatlan nekünk. Bár találatnék nemzedék, amely Öt példaképül választani képes lenne! Midőn még egyszer sajtónevemben is részvétemet fejezem ki, vagyok mindenkor meleg barátsággal:

Dr. Buk Miklós
a Magyar Cionista Szövetség titkára.

Megrendítő gyászában fogadja úgy a magam, mint lapunk szerkesztősége és kiadóhivatala nevében őszinte részvétünk és igaz együttérzésünk kifejezését.

Özv. Schönfeld Józsefné.

Megrendülve értesültem felejtetetlen főszerkesztőnk tragikus haláláról. Súlyos veszteséget jelent hirtelen elmulása, mert a felekezeti közélet egy bátor, szókimondó, meg nem alkuvó, nagy tudású harcossal lett szegényebb. Minekünk hadviselőnek pótolhatatlan veszteséget jelent Keckeméti Vilmos főszerkesztő elhalálása, mert benne megértő barátot s a felekezeti életben jogaink lankadatlan támogatóját veszítettünk el. Mélységes részvétellel osztozik a Zsidó Élet gyászában

Hámos Gyula ny. áll. százados

Mély részvétellel értesültünk altalunk és a zsidóságban nagyrabecsült szeretett férje hirtelen haláláról. Hitközségünk az Ön mély gyászában őszinte részvétellel osztozik és fájlatja, hogy ismét egy értékes oszlop dőlt ki a „Keckemétiék” sorából. Találjon vigasztalást gyermekeiben és az elhunyt emlékének megőrzésében. Gyászában együttérző Nyugati szertartású izr. hitközség Oradea. *Konrad.*

Boldogult édesatyjának az általános magyar és a speciális felekezeti életre érzékeny veszteséget jelentő elhunyt alkalmából fogadja legőszintébb részvétem kifejezését. Kiváló tisztelettel

Dr. Fehér Márton Oradea

Fogadja úgy a magam, valamint feleségem részéről legőszintébb részvétünket nemes férje elhunyt alkalmából. Fájdalmas veszteség érte az Ő távozásával a magyar zsidó közéletet, a sajtót és a magyar újságírói rendet. Kemény harcra volt az igazságnak, az emberiségnek élete utolsó percéig s ezek az éretnyek őrzik az igazak szívében Keckeméti Vilmos emlékét. Még egyszer fogadja Nagyságos Asszonyom igaz részvétünk s fiainak is tolmácsolja együttérzésünket mély gyászukban.

Peterdi Andor, Várnai Zseni.

Súlyos gyászukban őszintén osztozunk

ETO Sportegyesület Győr.

Mély megrendüléssel értesültem nagyrabecsült férje, *Keckeméti Vilmos* főszerkesztő úr váratlan elhunytáról. Súlyos gyászuk alkalmából fogadja Nagyságos Asszonyom őszinte részvétem és együttérzésem kifejezését s kérem, hogy azt kedves gyermekei előtt is tolmácsolni méltóztassék. Igaz tisztelettel:

Parcel Miklós.

Engedje meg, hogy mély gyászában igaz részvétemet és őszinte együttérzésemet fejezhessék ki.

György Endre hirlapíró

Mély megilletődéssel olvastam, hogy b. lapjuk főszerkesztője: Keckeméti Vilmos úr elhalálozott. Súlyos és fájdalmas gyászukban, kérem fogadják legőszintébb részvétemet. Kiváló tisztelettel

Dr. Erdélyi Miklós Békéscsaba

A felekezeti újságíró

Dr. Kenéz-Kurländer Ede Szombat legutóbbi számában a következő megemlékezést adja Keckeméti Vilmosról.

Megdöbbséget hatott ránk a hír, hogy *Keckeméti Vilmos*, a *Zsidó Élet* szerkesztője hétfőn reggel hirtelen elhunyt. E lapokban gyakran szembenálltunk vele. De amennyire lehet megtartottuk kölesönösen a genfi konvenciót. Pályafutása azonban alkalmas arra, hogy elgondolkodjunk a felekezeti újságíró sorsáról. Éveken keresztül dolgozott egy szerkesztőségben, ahol a zsidóság hivatalos vezetőinek irányát szolgálta, majd különféle körülmények arra indították, hogy új lap alapításával az ellentétes parton kössön ki. A harcot állta kitartással, kitűnő rutinnal, erős idegzetel és most elesett a harc mezején... Elgondolkodunk sorsán. Eszünkbe jut Mikszáthnak egy mondanása: „Az újságírók sokszor oly párbajsegédek, akik a párbajozók ügyét annyira szívükön viselik, hogy amikor a párbajozók már békejobbort nyújtottak egymásnak, ők még hadakoznak.” A zsidó újságíró oaadja szívét, lelkét, meggyőződését, sokszor imaginárius eredményekért és haszonért.

Együttérző lélekkel, hirtelen összeroppanása feletti megilletődöttséggel, fájdalommal keltó tragikus elhunyt miatti gyászban ismételjük az ősrégi bibliai búcsúszózatot: „Lélek besolaum.” Pihenj békében, bajtársunk, Keckeméti Vilmos, emlékedet mindenkor a kegyelet mélabújával fogjuk övezni.

HIREK

ONAPTÁRO

Április 9, péntek — Niszan 28 (szombat bejöv. 6.25, szöfira 14) — ápr. 10, szombat — Niszan 29 (szombat kimen. 7.10, szöfira 15. Ros-chóde megáldása, első perek) — ápr. 11 vasárnap — Niszan 30. Ros-chódes Ijár első napja (szöfira 16) — ápr. 12, hétfő — Ijar 1. Ros-chódes Ijar második napja (szöfira 17.) — ápr. 13, kedd — Ijar 2 (szöfira 18) — ápr. 14, szerda, Ijar 3, (szöfira 19.) — ápr. 15, csütörtök — Ijar 4. (szöfira 20) — ápr. 16, péntek — Ijar 5. (szombat bej. 6.35, szöfira 21) — ápr. 17, szombat — Ijar 6) szombat kim. 7.20, szöfira 22, második perek) — ápr. 18, vasárnap — Ijar 7. (szöfira 23.) — ápr. 19, hétfő — Ijar 8. (sáni böjt, szöfira 24.) — ápr. 20, kedd — Ijar 9. (szöfira 25) — ápr. 21, szerda — Ijar 10 (szöfira 26) — ápr. 22, csütörtök — Ijar 11 (chamisi böjt, szöfira 27.) — ápr. 23, péntek — Ijar 12 (szombat bej.: 6.45 szöfira 28.)

A ZSIDÓ ÉLET BARÁTAIHOZ

Az én jó uram helyett én szólok most mindazokhoz, akiket az ő tisztasággyőződése, igaz zsidósága, megveszethetetlen szava és puritán jelleme ennek a lapnak barátaiul tudott megnyerni.

Én tudom és én mondhatom, aki gyermekeimmel együtt a tisztasággyőzékenységét osztottam meg velem, hogy soha még újságíró nála önzetlenebbül, makulátlanabb tollal, törhetetlenebb hűséggel a magyar zsidóság ügyét nem szolgálta. Sem fenyegető, sem kérlelő, sem „puhító” kísérlet nem tudta őt meggyőződésétől eltántorítani. Amit a magyar zsidóság érdekében valónak látott, vagy amit arra károsnak ítélt, tartózkodás nélkül megmondta. Sem hízkeléssel, sem megalázkodással nem próbálta sohasem az emberi hiúságot a maga számára kamatoztatni, mert a magyar zsidó közéletben az embernél mindig fontosabbnak tartotta az ügyet, a magyar zsidó közösség ügyét.

Tudom, hogy ezzel az ő becsületességével sikerült lapjának a Zsidó Életnek is becsületet szereznie.

Ezt a becsületet hagyta rám és gyermekeinkre a Megboldogult. És mi ezt a szent hagyatékot meg akarjuk őrizni, fienn akarjuk tartani — az ő szellemében.

A Zsidó Élet továbbra is szolgálni fogja a magyar zsidóság ügyét. Ugyanazzal a célkitűzéssel és ugyanolyan szellemű cikkekkel fog ezután is megjelenni mint eddig, hogy méltó folytatása legyen az ő általa elindított és szerkesztett évfolyamok. Lapunk eddigi kitérő munkatársai mindannyian készségesen felajánlották további közreműködésüket, ami olvasóink számára biztosítékot jelenthet a tekintetben is, hogy a lap szelleme — a régi marad. Ezek a kipróbált és kiváló munkatársak szerkesztőbizottsággá alakultak és az ő támogató közreműködésükkel fogja a lapot, mint felelős szerkesztő fiam, Kecskeméti György sajtó alá bocsátani.

Nagyon kérem olvasóink tekintélyes táborát, ajándékozzák meg a Zsidó Életet továbbra is azzal a bizalommal, amellyel boldogult uram életében kitüntették.

ö.z.v. Kecskeméti Vilmosné

— **Eljegyzés.** Richter Arthur tanító Dunaföldvár, eljegyezte Hutterer Boriskát, az óbudai chevra kadisa főtitkárának húgát, Vácott.

— **Bar-miczvah.** Gelencsér Péter Pál elérte bar-miczvah korát, 1937. április hó 17-én, 5697. Ijár hó 6-án, szombaton, délelőtt 10 órakor a jözsefvárosi, templomkörzeti templomban tartandó istentisztelet folyamán először járul a Tóra elé.

— **Az angol zsidóság hódolata VI. György király előtt.** Az angol zsidóság képviselőjében a Board of Deputies és az Anglo-Jewish Association tagjaiból álló küldöttség jelent meg Dr. Hertz főrabbi vezetésével VI. György király előtt, hogy trónralépése alkalmával hódoló feliratot nyújtson át. A király igen kegyesen fogadta a küldöttséget és az elhangzott beszédekre válaszolva biztosította arról, hogy a zsidóság törvényes jogait mindig meg fogja óvni.

— **Pusztul Wien zsidósága.** A wieni hitközség anyakönyvi adatai szerint január és február között oly mértékben ment vissza a zsidó lakosság száma, hogy ez már aggodalomra adott okot. Január 1-től február 28-ig 106 születést és 516 halálest fordult elő.

Abarbanel ünnepek Franciaországban. Israel Levy, Franciaország főrabija nevében Julien Weil, Párizs főrabija és Liber főrabbi elrendelték, hogy a francia hitközségek a Peszachi-ünnepi istentiszteleteken elhangzott szónoklatokban emlékezzenek meg Don Isaac Abarbanelről. Elrendelték a főrabbi azt is, hogy a hitközségek előadásokban ismerjék a zsidó történelem eme nagy alakjának életét és munkásságát.

— **A Budai Izraelita Hitközség „Kultur- és Társadalmi Szakosztálya”-nak Előadó-estje 1937. évi április hó 11-én, vasárnap este 6 órakor lesz a budai izraelita hitközség tanácstermében (III. Zsigmond-utca 49.) a következő műsorral: 1. Nemes Lipót tanár előadása: „A kenyártelen és vagyonvesztett zsidó szülők gyermekeinek fejlődése és nevelése.” 2. Rózsa Vera dalénekesnő: a) Saint Saens: Ária Sámson és Delila c. operából. b) J. Engel: Es kommt der Morgen. c) I. Schermann: Stein-Stein. 3. Farnadi Edith zongoraművésznő a) Liszt: Rigolettó Concert paraphrase, b) Chopin: Grand valse. Belépődj nincs.**

— **A VIII. IZR. Községkerület Ij. Bizottságának gyűlése.** A VIII. IZR. Községkerület Központi Ifjúsági Bizottsága, március 21-én tartotta közgyűlését Szombathelyen, amelyen a szombathelyi, spornói, körmenői, községi ifjúsági csoportok vettek részt. Megjelent a gyűlésen Weiner Károly községkerületi elnök, továbbá Dr. Engel Sámuel szombathelyi hitközségi elnök. Dr. Kauders Ferenc községkerületi ifjúsági elnök megnyitóját után az egyes csoportok számoltak be munkájukról, majd elhatározta a gyűlés, hogy az egyes hitközségekben nyilvántartja a munkaméltúlléket és a munkahelyeket, hogy ezzel az állástalan ifjúság elhelyezkedését előmozdítsák. Weiner Károly községkerületi elnök beszédével ért véget a gyűlés, amelyet templomi hangverseny követett.

— **Választások a dunaföldvári IZR. hitközségben.** Elnök: König Jakab mérnök, alelnök: Traub Árpád, iskolaszéki elnök: dr. Valkó István, pénztáros: Kálmán Géza, ellenőr: Somló Lajos, gondnok: Hirschl József és Böhm Sándor. Képviselőtestület: Baumgarten Antal, Braun József, Deutsch István, dr. Gál József, Kálmán Mór, Klein Adolf (új), László Mihály (új), Ligeti Béla, Nagy Mihály, Rosenfeld Jakab (új), dr. Roznai Zsigmond, Salzman Béla, Schärfer Mór, Schwarz Dénes, Schwarz Jenő, Schwartz Márton (új), Schwarz Sándor, Spitzer József, Strasser Béla, Strasser István, Szabó Miklós, dr. Vida Manó (új), Wirth Sándor.

— **Spira főrabbi állapota rosszabbodott.** Spira Lázár munkácsai főrabbi állapota, aki csak nemrég tért vissza Budapestről, ahol a leghíresebb orvosoknál keresett gyógyulást aggodalomra adó okot. Kárpátország és Szlovákia zsidósága könyörgő istentiszteleten imádkozik az agg főpap mielőbbi gyógyulásáért.

— **A Magyar Cionista Szövetség** előadása Szegeden. A Magyar Cionista Szövetség szegedi helyi csoportja március 22-én a szegedi hitközség dísztermében Dr. Kálmán Nison budapesti központi kiküldött részvételével magyarszász előadást rendezett, amelyen Dr. Biedl Samu, a szegedi községkerület és hitközség elnöke a cionizmus célkitűzéseivel kapcsolatban az egész magyar zsidóság számára fontos beszédet tartott. Beszédében sikrasszalt a cionizmus és a Palesztina-mozgalom mellett s kijelentette, hogy nem szabad abból kimaradnunk, mint ahogy nem szabad a nagy zsidó közösségből sem kiszakadnunk. A magyar zsidóságnak ki kell lépni eddigi izoláltságából és támogatni kell a Jewish Agency országépítő munkáját. Dr. Biedl elnök felhívta a hitközség tagjait, hogy ne féljenek a cionizmus szótól. Biztosította az egybegyűlteket, hogy minden törekvése azon lesz, hogy Budapesten is megszűnjék a zsidó társadalomnak féltelme a cionizmussal szemben. Igyekezni fog, hogy a Palesztina-munka terén is a helyes útra terelje azokat, akik most Budapesten megalapították cionistamentesen a „Magyar Izraeliták Palesztina” és Egyéb Telepítésekért Támogató Egyesülete”-t. Dr. Biedl elnök magyarázta beszédének végén azon reményének adott kifejezést, hogy sikerülni fog az illetékes zsidó köröket további belátásra bírni és megteremteni a magyar zsidóságon belül a hékés és harmónikus együttműködést cionisták és nemcionisták között, mint ahogy ez az egész világon sikerült.

— **Szép Ernő előadása a Wizo-ban.** A budapesti Wizo április 13-án, kedden délután 5 órakor a Herzl teremben (Andrássy-út 67.) tea-délután rendez, amelynek keretében Szép Ernő, az ilusztris költő „Emlékezések Édesanyámról” címen tart előadást. Ezúton is szeretettel meghívjuk tagjainkat és barátainkat.

— **Feloszlatták a bádén zsidó hitközségeket.** Bádén zsidóinak legfőbb tanácsa közli, hogy a miniszterium és a nódus beleegyezésével Östrängen, Eberstadt és Odenheim zsidó hitközségei feloszlának és más hitközségekbe olvadtak be. Ezenkívül a heidelbergi és rohribachi zsidó hitközségek április 1-ji hatállyal egy hitközséggé olvadtak össze.

— **A Remény új száma.** A Remény zsidó ifjúsági folyóirat új száma, dr. Molnár Ernő szerkesztésében, gazdag tartalommal és szép képekkel jelent meg, XXIII. évfolyam. Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest, XIV., Ajtosi Dürersor 9. Mutatványszám díjtalan.

— **Az orthodox hitközségi tisztviselők nyugdíjügye.** Az Orthodox Izraelita Hitközségi Tisztviselők Egyesülete Dr. Stein Artur elnöklete alatt tartott ülésén foglalkozott a hitközségi tisztviselők nyugdíjügyével és elhatározta, hogy a minisztertel kérni fogja a Nyugdíjintézetnek működését és amennyiben ez bármely okból keersztülvihető nem volna, úgy addig is a hitközségi tisztviselők nyugdíj, baleset és betegbiztosítási ügyének a Mabi keretén belül való megoldását. Foglalkozott a gyűlés a hitközségi tisztviselők szociális helyzetével is és különösen a leánykihazásitási és gyorssegélyakciók megindítását mulhatalatlanul szükségesnek mondotta ki. Foglalkozott a beérkezett megdöböntő jelentésekkel is, hogy egyes vidékeken sem a gyermekek hitoktatásáról, sem pedig a rituális vágásról nem tudnak gondoskodni, valamint a tisztviselők redukált és rendszertelenül folyósított javadalmazásának kérdésével is. Mindezen a hívet szemponjtából nagyjelentőségű problémák megoldására hittestvéreinkhez fordul és felkéri mindazokat, akik az akcióban részt vennének. hogy ebbeli szándékukat az Orthodox Izraelita Hitközségi Tisztviselők Egyesületénél (Wesselenyi-utca 13. II.) bejelenteni szíveskedjenek.

10.000 dolláros alapítvány a héber egyetem számára. Azon a banketten, melyet Hugó Bermann, a héber egyetem rektora tiszteletére rendeztek, Berger Strauss 10.000 dolláros alapítványt tett az egyetem számára.

— **Bezárták Hollandia legrégibb zsinagógáját.** Hollandia legrégibb zsinagógáját, mely a 17. századból származik, bezárták. A zsinagóga a rotterdami askenázi hitközség tulajdona volt. Különös érdekessége volt ennek a zsinagógának templomtornya. A bezárás oka az volt, hogy a hitközség tagjainak túlnyomó része más kerületekbe költözött.

— **75.000 dollár a chalucóknak.** Amerika zsidó-nemzeti munkásszövetsége elhatározta, hogy 1937. évben 75.000 dollárt juttat chalucok támogatására.

— **Aluminiumedényeket is gyártanak Palesztinában.** Jeruzsálemben nemrég egy kis gyár alakult, mely aluminiumedények gyártására rendezkedett be. Egyelőre 13 munkást foglalkoztat.

Misszionáriusmunka

Írta : *Dr. Orova Zsigmond szfv. törvh. biz. tag*

A Balaton partján találkoztunk először. Elhozta nyaralásra a feleségét és két fiát. Több időt töltött a vasúton, mint a tóban. Folyton utazgatott Pestre, ahová az újságírói kötelességteljesítés szólította. Pestre menet tele volt megbízásokkal, jövet túl volt terhelve csomagokkal. Ideális nyaralásnak, pihenésnek ez nem volt mondható. Mikor ezt szóvá tettem előtte, csak annyit válaszolt, hogy nem a saját kedvéért, hanem a felesége és két fia kedvéért jött a Balaton mellé.

Kecskeméti Vilmos nagyon szeretete a feleségét és két fiát.

Ha néhány napig a Balaton mellett maradhatott, állandóan felkeresték a fürdővendégek. Tanácsot, segítséget kértek tőle. Kecskeméti mindig úgy rendezte a dolgát, hogy látogatói kénytelenek voltak őt a templomba kísérni, mert másképp nem juthattak a közelébe. Így bekövetkezett az, amire vágyott: zsúfolásig telt meg a kis templom naponta, ha Kecskeméti a Balaton mellett nyaralt.

Kecskeméti Vilmos misszionárius munkát végzett.

Sokat írt, de tanulmányai és cikkei alá nem írta a nevét. Mikor megkérdeztem egy alkalommal ennek oka feőli, azt válaszolta, hogy az újságot olvasót inkább érdekli a tartalom, mint az író neve.

Kecskeméti Vilmos jó újságíró volt.

Hazuról hozta magával a mély vallásos érzést és a magyar hazafias hűséget. Minden szava, minden írása zsidó volt és magyar.

Kecskeméti Vilmos becsületes zsidó és jó magyar ember volt. Igazságos és jószágos, őszinte és önfeláldozó jellem. Őszinte, jóakarató barát.

Emlékét kegyelettel őrizzük.

Ujjonnan íratott

nagy Tóra
eladó.

Cím: a kiadóhivatalban.

Síremlékek

a legolcsóbb árban
Löwy-nél Budán
II. Fő-u. 79. Tel. 1-515-81.
Fióküzlet és telep III. Bécsi-út.
A trolleybus indulási állomástól 2 percnnyire.

— 1500 zsidó orvos Palesztinában. A napokban ünnepelte fennállásának 25. évfordulóját a palesztinai zsidó orvosszövetség. A jubileumi ünnepélyen 800 orvos vett részt. Dr. Puchowszky, a szövetség megalapítója, ünnepi beszédében többek között utalt arra, hogy míg a szövetségnek megalapításakor összesen 14 tagja volt, ma már 1500 tagot tart nyilván.

— **Brandhofer-Reuss.** Az egész világ sajtója megemlékezett Leo Reuss színész esetéről. A fiatal tehetséges színész, zsidó származása miatt kénytelen volt Németországból kivándorolni. Wienben telepedett le, de nem tudott megfelelő szerződéshez jutni és így hogy tehetségét bebizonyítsa, különös trükkhöz folyamodott. Tiroli paraszti származású műkedvelőnek adta ki magát, aki soha még igazi színházban nem járt. Maszkja és alakító képessége oly tökéletes volt, hogy még Reinhardt, akinek színházaiban Berlinben évtelken át szerepelt és volt színészkollegái sem ismerték fel. Az „östehtetség” megnyerte a színházgatók tetszését és nemcsak szerződötték, hanem rövid idő alatt egyike lett Bécs legnépszerűbb színészeinek. Végül mégis rájöttek trükkjére eljárás indult ellene, hamis bejelentés miatt, melyért 100 schilling büntetéssel sújtották. Az antiszemita sajtó most a legélesebb harcot indította ellene, mely olyan méreteket öltött, hogy Reuss, aki pedig a háború alatt, mint tiszt szolgált az osztrák-magyar hadseregben, a kiutasítás veszedelme fenyegeti.

— **750.000 dollár gazdasági átképzésre.** B. Vladecknek, az ORT (Zsidó mezőgazdaság, ipar és kézművesség elősegítésére alakult amerikai országos szövetség) elnökének közlése szerint a világszövetség 1937-ben akciót akar kezdeményezni, mely 750.000 dollárt juttat az Európában folyó átképző munka számára. Ez összeg felét az amerikai szervezet akarja rendelkezésre bocsátani.

— **Az Izr. Színidei Gyermektelep Egyesület** megkezdte az idei nyaralás előmunkálatait. Az egyesületnél máris sok szülő jegyeztette elő gyermekét nyaralásra. Nehéz feladat hárul ez évben az egyesületre, mert a jelentkező nagyszámú gyermek üdültetéséhez hiányoznak anyagi eszközei. Azért már most kéri az egyesület áldozatkész jótévedőit, hogy gondoljanak az elsatnyult, vérszegény fővárosi gyermekekre és a nyomor enyhítésére szánt adományaitak juttassák el az egyesülethez, hogy ha beköszönt a nyár, friss levegőhöz és bőséges táplálék-

hoz juttathassa esenevész pártfogoltjait. Adományok küldhetők az egyesület irodájába (VII. Síp-u. 12. földszint), az Angol Magyar Bank, a Magyar Általános Hitelbank vagy a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank főintézetéhez.

— **Dr. Goitein Zsolt:** „A művészi hatásról”. (Újpest, 1937. — Szerző kiadása). Szerző a művészi alkotás lélektani kellekeit vizsgálja böleleleti alapon eredeti, új nézőpontból. A spirituális monizmus híve. A létezés folytonosságából és egységéből indul ki. Meghatározza a folyamatok elveit és törvényeit, hogy aztán megfelelő absztrakcióval nyerje azoknak a szellem-tudományok területén érvényes formáit. Utóbbiakat alkalmazza a művészetre mindvégig érdekes és könnyen érthető módon. A könyv ára 1.50 pengő. Kapható a szerzőnél: Újpest, Nyár-u. 12.

— **A berlini zsidók száma.** A birodalmi élelmezési hivatal híradója szerint jelenleg 250.000 „zsidófajú” él Berlinben. Ebből 150.000 zsidóvallású, 40.000 nem tagja a zsidó hitközösségnek, 60.000 „vegyesfajú.”

— **Palesztina kábelgyártásra rendezkedik be.** Néhány nappal ezelőtt került piacra a Palesztinában gyártott első kábelek. A kábeleket Haifában gyártják. A gyár el tudja látni Palesztina egész kábelszükségletét és állandóan 50 munkást tud foglalkoztatni. Jelenleg évi 40–50.000 fontot tesz ki Palesztina kábelbehozatala.

— **Zsidó tudós korszakalkotó felfedezése.** A wieni orvostársaság ülésén Leopold Freund tanár, a kiváló tudós, aki a sugárterápia terén ért el eddig is jelentős eredményeket, oly bejelentést tett, mely korszakalkotónak tekinthető. Új sugárzási fajtát talált fel, mely kimutat a testben oly daganatokat is, melyeket eddig a röntgenátvilágítás segítségével nem lehetett megállapítani.

— **Harmincezer zsidó katona a török hadseregben.** Az új török véderőtervény katonakötelessé tesz minden mindkét nembeli 16 és 65 év közötti török állampolgárt. A török zsidóság 30.000 embert fog állítani a török hadsereg számára. 1300 zsidó iskoláslány katonai kiképzése már megkezdődött.

A zsidóság írója

Írta: **Dr. Kecskeméti Ármin** makói főrabbi

Együtt jártunk iskolába. Már a gimnáziumban meglátszott rajta, hogy — egyéniség. Gondolkozása hamar túlnőtt az iskolai keretek sablonján. Igazi tehetség volt, írói becsvágy fűtötte. Híre ment a tollforgatásának. Persze, diákéveiben csak magának írogatott s ahogy rötta a sorokat, úgy erősödött benne a meggyőződés, hogy nagy szellemi érték lesz a *Kecskeméti Vilmos*.

Nekivágott az életnek, sok hivatottsággal. Egyetemi évek, újságírói érvényesülés. A régi vágy teljesült, az lett, amire a képességei predesztináltak, író. Ha robotolt is a mesterségében, kivált eleinte, de elérte, amiről álmodott, a függetlenebb életformákat is. *A vilomány önfeláldozással járt.* Ő azonban vállalta a temérdek küszködést, esalódást is, bizott a tehetségében. Diadalmaskodott is a *Kecskeméti Vilmos* tehetsége, elismerték és a szavát meghallották, megbeesülték. Nem hazudtak a diákkori álmok. Nehéz, kanyargós és zökkenős út volt, de mégis

harmóniát mutat *Kecskeméti Vilmos* egyénisége: író lett, még pedig a zsidóság szellemi és erkölcsi szolgálatában. Ide kellett fejlődnie. Erre született: felekezeti életünk publicistájának. Nemcsak a rátermettsége vitte rá, hanem a családi múlt, a nevelés, a hagyomány is: akinek apja tóratudós volt s az orthodox vallásosság patriarkája, annál természetesebb, hogy a zsidóságnak szemelte életmunkáját. Ezért mondtam harmónikusnak későbbi haladását, mert *nemcsak zsidó író lett, hanem a zsidóság írója.* Méltón teljesítette hivatását. Szívvel, tudással, meggyőződéssel harcolt a konzervatív zsidó szellemért, melyet magával vitt a szülői házból, megőrizte mindvégig a sorsnak minden fordulatában, mert igazi, erős zsidó lélek volt.

A szerkesztésért felelős:

Kecskeméti György.

Kiadásért felelős:

öz. Kecskeméti Vilmosné.